H T

John Carter Brown.

Ford, Manch[illegible]
7.6
1812 (Lewis 6 –
– 13.6

ATLANTIS RETECTA,

Sive

De navigatione prima

CHRISTOPHORI COLUMBI

in Americam,

Poëma

VINCENTII PLACCII.

HAMBURGI,

Ex Officina REBENLINIANA,

A. CH. M.DC.LIX.

VIRIS.
NOBILISS. AMPLISS. ET.
CONSULTISSIMIS.

DN. VINCENTIO
GARMERS. J. U. D.

ET. ILLUSTR. SAXONIÆ. IN-
FER. DUCI. A. CONSILIIS.

AVUNCULO. SUO.

ET.

DN. JOANNI A
FELDE. J. U. D.

INQUE. INCLYTA. ACADE-
MIA. JULIA. MATHEM. DISCIPL.
OLIM. PROF. P. BENE. ME-
RITO.

AFFINI. SUO.

JOHN CARTER BROWN

UTRIQUE. PERPETUO. ANIMI.
CULTU. PROSEQUEN-
DO.
OBSERVANTIÆ. SUÆ.
QUALECUNQUE. MONU-
MENTUM.
ET. SE. IN. POSTERUM. ETIAM.
COMMENDANDI. ERGO.
HAS. STUDIORUM. SUORUM.
PRIMITIAS. UTCUNQUE.
CECIDERINT.
E. GYMNASIO. PATRIO.
ACADEMIAS. ADITURUS.
D. D. D.
VINCENTIUS. PLACCIUS.

ATLANTIDIS RETECTÆ

ARGUMENTUM.

INvocatione præmiſſa, deſcribitur ſuccinctè ſyſtema Mundanum, & hinc terra, ubi ad eam deventum eſt, dividitur, ejusq; conſtituuntur partes. Nempe ut ſit primo Orbis vetus, Europam, Aſiam, & Africam continens, de quarum circumnavigatione à veteribus facta, brevis additur parecbaſis: quibus accedunt binæ Polares, & ultimo America, de cujus retectione agendum. Hinc tranſitur ad Columbum, & iterata invocatione, per belli Mauruſiaci mentionem Atlantis introducitur. Ea ad Deum accedens, petit ſupplex, ut tandem iterū terras ſuas Europæis retegi patiatur: promiſſa auffert, & redit ad ſedes ſuas, quæ paucis adumbrātur. Poſtea divino inſtinctu Pallas ad Columbū mittitur, quem admonet de perſequendo inſtituto. Eadem & Regem Caſtellæ Ferdinandum adit, cui perſuadet

ſuadet expeditionem, cum ipſa, tum per alios.
Columbus itaq; vocatus accedit ad Regem, urget conſilium ſuum, & obtinet. Navibus igitur acceptis ſolvit à Gadibus, defertur ad Canarias. Rurſusq; abit. Inſeritur hic duplex gratulatio. Interim Vetuſtas, quod ſede ſua Americana pelli debeat, ægrè ferens, ad Diſcordiam, quæ una cum domicilio ſuo deſcribitur, ſe confert, rogans, ut ad ſeditionem ſocios Columbi impellat. Neq; eventus deeſt. Hinc narratur ſeditio, quæ ſedatur per orationem Columbi. Nocte ſequente Columbo divinitus ſomnium immittitur, cum quo conjungitur duplex epiſodium. Narratio videlicet de navigationibus Athenienſium, & Carthaginienſium antiquiſſimis ad has oras, & Chorographia compendiaria admodum Americæ. Quorum alterum refert Atlantis ipſa, alterum in ægide depictum monſtrat. Adjicitur promiſſio de terra quæſita, die craſtino videnda. Excuſſus ſomno Columbus, ſigna terræ appropinquantis deprehendit, quam paulò poſt cum ſociis è proximo intuetur. Mox in eam inſilit, lætatusq; ſupra modum, crucem erigit, gratesq; reddit
DEO.

VIN

VINCENTII PLACCII

ATLANTIS RETECTA.

INtentata diu ſulcantes æquora puppes,
Et Typhin cantare novum, terrasq; repertas,
Quas alta dudum per ſecula plurima nocte
Texerat, & mundo ſubduxerat atra Vetuſtas,
Caſtalii impellunt ſtimuli. Tu, maxime Rector,
Qui cœlum, terras, naves, maria alta gubernas,
Adfer opem felix: & ſi fas addere, fauſta
Calliope, non dura tuis: tuq; optima Pallas
Cœlicolum, primam Æſonidi fabricata carinam,
Exiguam hanc moderare ratem, perq; invia primo
Tendentem curſu ſerva, & juvenilibus auſis
Aſpira, & cœptum propera detexere carmen,
Sic mihi verborum procedet plenior ordo,
Sic magis ex voto current mea carmina, current,
Vos quoq; Caſtaliis undant quibus ora fluentis,
Cernere ſi quorum hæc dignantur lumina, mites
Eſte, Theonino nec rodite dente, tribusq;
Nolite à luſtris fructum ſperare ſenectæ,

Sic frons Aonidum vobis, ſic lætus Apollo
Rideat, & largas Helicon indulgeat undas.
Jam quoniam terrasq; novas, atq; æquora dicam
Inventa, euge prius magni mirabile mundi
Aſpicite atq; animo mecum comprendite corpus.
Ingens ſtat nullo nitens fundamine moles,
Divinæ rationis opus, compactaq; miris
Usq; modis. Summa ſedem ſibi legit in arce,
Ipſe opifex rerum, qui quamvis regnet ubiq;,
Plurimus heic tamen eſt: heic mentibus undiq; ſanctis
Cingitur, hac orbem totum de ſede gubernat,
Quem penitus ſpatiis complectitur infinitis.
Hæc regio æterna eſt. At quæ ſubjecta videmus,
Usq; caduca, nimis multum per ſecula mutant,
Et tandem extremæ concedent cuncta ruinæ.
Extima pars horum eſt, qua ſummo proxima volvunt
Sidera, diverſis quæ pingunt æthera formis.
Errantes ſeptem ſubeunt, & tempora certo
Diſtinguunt motu, & menſes, noctesq;, diesq;
Efficiunt, ſpatiisq; creant æqualibus annos.
Mox tenui puro dirimuntur ab æthere flamma
Nubila, ſubjectam quæ cingunt undiq; terram.
Hanc etenim poſuit prudentia numinis imam,
Hanc Mundi partem nobis, hæc regna colenda
Dat Deus, has igitur penitus percurrere ſedes
Sufficiat. Quod ſi quem magnæ climata terræ
Non capiunt, age Pontum adeat, monſtroſaque verrat

Æquo-

Æquora, Dædalii fugiens mala fata puelli.
Hæc hominum quo ſe major ſolertia vertat
Rex ſuperum poſuit. Nam cum diſtingueret Orbē,
Quatuor in partes extendit in æquore terras. (1)
Harum præ reliquis longe celeberrima cunctis
Prima jacet. Plus quam telluris dixeris illam
Dimidium, & trifida eſt. Namq; heic te regia cerno
EUROPE, ſeu tu Tyriæ de nomine Nymphæ
Diceris, (2) Himeridæ ſive hæc eſt gloria Regis; (3)
Seu ſic Oceani voluit te filia dici, (4)
Aut dominaturam reliquis ita Teuto vocavit: (5)
Seu, modo quæ retuli, nos fallunt omnia, & ortum
Nominis ingrata condunt oblivia nocte: (6)
Tuq; ex Japeti, (7) aut Celtarum nomine dici
Mavis. (8) Imperium meritò tibi fata dederunt.
Digna Diis ſedes, ſedes gratiſſima Muſis.
Non rota te Phœbi aſſiduo fervore perurit,
Frigore nec Cauri totam, nec Jupiter imbre
Perpetuo perdit. Clementior undiq; Titan
Circuit, & pulchro creſcit prudentia cœlo. (9)
Jungitur hinc ortum verſus pars altera, curvus
Qua meat ad Scythicas Tanais Mæotidos undas,
Et linquit dubio Riphæa cacumina flexu.
Hanc ASIAM Japetus chara de conjuge dixit; (10)
Quanquam Aſium heic etiam veterum monumenta loquantur,
Lydorum de gente virum, ne nominis ejus
Te quoq; nota pal9 dicam, reliquosq; virorum. (11)
Hinc diſcreta prope, & tenui vix pendet ab Iſthmo

AFRI-

AFRICA: ſive gelu hanc, triſtiq; rigore carentem:
Sic dixit Grajus: (12) ſeu nominis extitit auctor
Ifricus, extremis Arabum qui præfuit oris: (13)
Seu potius tellus illud celeberrima debet
Afre tibi, haud uno generi quem vana vetuſtas
Aſcribit. (14) Terra non hac ferventior ulla
Æſtuat, imprimis duplicem qua contrahit amnem
Nilus, & aſſurgit multis oneroſior undis,
Sacratosq; tibi contemnit, Cynthia, montes.
Aut nimio qua ſole tumens ſe Zangibar arctat,
Et nimium vaſto cedit male prodiga Ponto.
Hic igitur vetus eſt orbis, quem fluctibus altis
Undiq; circumdat Nereus. Hæc usq; priores
Littora cognorunt, quamvis quoq; plurima longo
Secula tranſierint tractu, quo littora & illa
Spreta male, atq; hominū nulli luſtrata jacebant.
Auxiliis donec ſuperum deſcendit in undas
Alnus, & in faciem curvæ eſt formata carinæ.
Sive hanc primus Atlas, ſive hanc Tritonia virgo
Æmonio eſt fabricata Duci, Dodonida quercum,
Fatidicis raptam ſilvis cui maxima Juno
Intulit, & reduci promiſit ab æquore cœlum;
Sive Promerhidæ hæc debetur gloria Regi:
Atq; prior longe puppim Deus æquoris alti
Fecit, (15) & ipſa etiam Mundi primordia circum,
Venit ad Eoos miranda Semiramis Indos,
Scaurobatæq; feri devicti Marte ſecundo
Fregit arundineas puppes, & fraude probanda,
Tentavit vires mulier ſuperare viriles, (16

Ne memorem magni puppes atq; arma Seſoſtris,
Bel[illegible] Peluſiacus Scythiæ quæprima rigenti
Intulit, (17) atq; alios, quorum facta obruta longis
Usq; latent ſeclis, & opaca nocte premuntur.
Tandem complures ſulcarunt Nerea Reges,
Et pugnaturus Theſeus, & magnus Iaſon,
Cærula tranarunt, & qui ſuperavit utrosq;
Laudibus Alcides, armataq; Græcia, Trojæ
Exitium portans, longisq; erroribus actus
Dulichius rector, Romani & ſanguinis autor
Æneas ponto erravit. Dein Punica claſſis
Atq; ingens Hanno, & pelagus genetravit Imilco
Eudoxusq; ſimul, (18) quosq; huc adducere cunctos
Mœoniæ foret artis opus. Volitâre carinæ
Innumeræ, & ſectum ſpumavit puppibus æquor,
Et quod ad extremas Scythiæ diffunditur oras,
Atq; Britannorum quod cautes circuit albas;
Et quod ad Auſtrales late diſtenditur Afros,
Æthiopasq; nigros, aut fuſcos terminat Indos.
Non tamen huic adeò faverunt fata labori,
Gentibus ut primis totus ſe proderet Orbis,
Et ponto abſciſſæ perluſtrarentur ut oræ
Omnes, ut nunquam rurſus tegerentur ademptæ.
Hem quam cuncta ſinu nondum Natura profudit,
Quanta ſecuturis etiamnum ſervat Eleuſis
Abdita, quæ demum poſt multos ſera labores
Poſteritas, & vix poſt ſecula longa videbit.
Nunc etiam pars magna latet, nondumq; carinæ

Alterutrum tetigere polum, ſeu Parrhaſis urſa,
Quem cum prole tenet, nivib9q; aut frigore vexat,
Seu quem ex adverſo lucens circumvolat hydra.
Nox eadem, memoranda, tuas ingloria terras
ATLANTI oppreſſit, donec de Cecropis arce
Egreſſa, ignotos tetigerunt carbaſa portus,
Et Pæni huc venere duces. (19) Quos invida poſtquam
Fata removerunt, latuit ditiſſima longo,
Longo obducta ſitu tellus. Quæ forte lateret
Nunc etiam, Ligurem (20) niſi numina fauſta COLUMBUM
Donaſſent Orbi, qui dudum intacta ſecaret
Cærula, qui gemino faceret commercia Mundo
Nunc iterum. O facinus magnum, dignumque quod ultra
Secula cuncta ferant æterno carmine Muſæ!
O felix tanto, felix, Hiſpania fato,
Felix Italia, & Ligurum celeberrima tellus,
Quæ tanti Herois cunabula prima tuliſti.
Huic ergo dignas mea, ſi potes, edito laudes
Muſa viro, aut quoniam minus hoc potes, edito cauſas,
Non clara de gente hominem (21) quæ talibus auſis
Tot curis, tantisq; parem fecere periclis.
Viderat Omnipotens Hiſpanas ſtrage cruenta
Et Maurusiaco fœdari ſanguine terras:
Quos FERDINANDUS ſuperatos mœnia ad alta
Granatæ egiſſet, jamq; obſidione trementes

Ange-

Angeret, & celſis adverteret agmina muris. (22)
Viderat: Alcidæque trucem defendere gentē (23)
Noluit. Hinc ſecum. Tandem perſolvere pœnas
Injuſtos æquum eſt. Jam regna amittere rapta, (24)
Et temere incœpti pœnas mihi reddere belli, (25)
Et Ferdinando jubeo ſuccumbere Mauros.
Hoc placet. Hæc duro ſignent adamante ſorores
Mandata, & certis juſſa hæc ſcribantur in aſtris.
Sic ait, Hiſpanasq; petit Victoria turmas,
Et Mauruſiacam Granatæ deſtruit arcem. (26)
At Deus hæc ſolio dum cuncta aſpectat ab alto,
En venit ATLANTIS, dudum rariſſima cœlo
ATLANTIS, mœſto viſu, prorſusq; dolenti
Aſſimilis. Vaſtos macies fœdaverat artus,
Interius demerſi oculi fugere, genæq;
Squallebant lacrumis, & anilibus undiq; rugis,
Et pallore novo. Summa cervice capilli
Vix fluitant laceri, raræ ſtant vertice plumæ,
Turbatoq; ægrum circumdant ordine corpus,
Nec referunt læto vernantes gramine campos,
Nec referunt Cyprio conſperſos ſanguine flores.
Obſita vix etiam multa rubigine ſecum
Arma trahit, veros dominæ teſtantia luctus.
Lævam onerat corylus fracta, & laxata remiſſo
Tendine, non puro fulget mucrone ſagitta
Amplius, aut aurum, vel lucida gemma pharethram,
Condecorat, fœdamq; ſitu, & ſine pondere clavam

Dextra gerit (27). Caſſus mæret fulgore Smaragdus, (28)
Et Thetidos fuſcæ produnt ſuſpiria baccæ (29).
Hac facie, hoc habitu ſedem rectoris ad altam
Provolat ATLANTIS. Sequitur bona turba clientum,
Laudanda pietate ducem. Prior ecce propinquat
Illarum præclara manus, queis cura tuendi
Eſt populos, & regna ſuo quæ numine firmant.
Imprimis vero reliquas ſupereminet omnes
Induta oblongam veneranda Peruvia pallam, (30)
Et frænans homines nimia feritate timendos
Braſilia. (31) Hæ tantum ſublimi vertice Divas
Exuperant comites, quantum Latonia Nymphas
Mænalon, aut gelidi cum luſtrat ſaxa Lycæi,
Aut cum Gargaphiis tingit ſua corpora lymphis. (32)
Ecce etiam celſæ turritis frontibus urbes
Incedunt, quarum turbam prior ordine Cuſco
Ducit, & auguſto præſignis Mexico vultu. (33)
Haud quoq; deficiunt lunato flumina cornu
Conſpicua. Imprimis tum nondum Argenteus amnis (34)
Dictus adeſt, & qui noto nunc nomine vulgo
Fertur Amazonidum: (35) fluvii quos undiq; cingunt
Innumeri, & largis rorantes Najades undis,
Et campi, nemorumq; Deæ, & montana colentes,

Quas

uas ruffa ſenior præcedit fronte Potoſſus, (36)
ræmonſtratq; viam. Jamq; alta per atria cœli;
d ſummum venere Deum, genibusq; ſacratis
rocubuere omnes. Tunc talia fundit Atlantis;
lœſtior, effuſas rumpunt ſuſpiria voces.
O Mundi ſublime decus, cui cætera parent
)mnia, qui ſolus pedibus ſubjecta, Poliq;
nteriora regis, quem ſumma potentia rerum
ſt penes, expoſitas precibus mortalibus aures
Junc quoq; pande Deæ, queſtusq; Atlantidos audi.
Non exoſa meas nunc impia deſero terras,
t curas hominum fugiens cœleſtia ſceptra
ffecto, aut ſuperum tento confundere jura.
argius haud noſtris ſoles mittantur, & imbres
edibus exopto, gemmasq;, aut fulva metalla,
æteraq; haud paucis, quæ fruſtra optantur in oris.
Haud etenim hæc deſunt nobis, ſed munere veſtro
Larga ſatis conceſſa manent. Sed quid mihi prodeſt,
Si ſum dives opum, ſi non mihi deficit aurum, (37)
Atq; mei Scythicas ſuperant ſi luce Smaragdi,
Et picturatus morbis medetur Iaspis, (38)
Noſtraq; Idumæo ſi certant balſama ſucco: (39)
Si tamen hæc neglecta jacent, nulloq; labore
Hæ quærüntur opes. Cereris quid munera proſunt,
Et Bacchi late veſtiti palmite colles, (40)
Quasq; feras aër, tellus, undæq; miniſtrant,
Si nemo iſta cupit, vel non his dignus, & omnes,
Si ſunt degeneres: ſi noſtris ſanguine fauces

Un-

Undant, & fœdis ſi ſquallent vermibus ora,
Et carbone atro, aut furva complentur arcna,
Bufonesq; avidam diri conduntur in alvum,
Invidiæq; dapes? (41) Quorſum tot prodiga tellus
Fert herbas, ægro pellentes corpore febres,
Et peſtes alias, ſi noſttis ignis, & unda
Sufficiunt, (42) pecudesq; juvant ea munera ſolas,
Non homines? Homines nam forſitan eſſe putatis,
Qui mea regua colunt, queis magno in pectore prorſus
Humani nihil usq; ſedet. Non uſus aratri
Cognitus eſt illis: ſectis de fronte ferarum
Cornibꝰ, atq; uncis convellunt unguibus arva. (43)
Ut taceam ſcripturam ignotam, (44) exiſtere gentes,
Quæ nequeant digitos numerando excedere quinos. (45)
Hei quam parva queror, quam multa, & magna premuntur
Nunc etiam. Quam projecti, prorſusq; ferarum
More latent. Phœbo, & cunctis impervia ventis
Antra habitat pars magna: alios ex arbore ſumma
Pendentes videas. Nomadum de more vagantes
Conſpicias alios. (46) Raro conſortia tecta,
Raro regna vides. Totius maxima gentis
Pars ſine lege, fide, & penitus ſine Principe degit,
Et pœnæ nocuis, & deſunr præmia juſtis. (47)
Hinc tam larga ſeges ſcelerũ eſt, & tanta tyrannis,
Et rabies inſana, & fœda licentia morum.

Mens

ſens ſtupet, ima novo conſurgunt viſcera motu,
ıpia barbaricæ gentis dum facta recordor.
nimium immanes populos, o corda venenis
erfuſa Eumenidum! Non ſi de ſanguine quondā
nguipedum, ſævave forent è tigride nati,
actative lupis, rigidisve è cautibus orti,
lus vitii, & diræ tenuiſſent pectora peſtis.
xulat hic Virtus, nec veri cura pudoris
lla manet. Nullo incedunt velamine nudi
ir mulierq; ſimul. (48) Cultæ connubia gentes
leic quoq; quæ fugere vides, fruſtraq; Platoni
lim laudatos quos riſit Græcia mores. (49)
os etiam ô ſuperi, & ſacroſancta palatia cœli
eſtor, & immenſo radiantia ſidera mundo,
uæ cernunt ſubjecta ſibi: poſt Punica vela,
Iopſopioq; mihi viſas de littore claſſes,
Iondum etiam tacitam me perſenſiſſe quietem.
erpetuo fera bella tonant, & ſemper Erynnis
ollicitat mentes, & poſtquam languida Cuſco
acata eſt, ſumptis iterum deſudat in armis
Iexico, vel reliqui renovant mala prælia Reges,
Ie deſint fraternæ acies, & civica bella.
Iec tamen his ètiam locus eſt virtutis in armis.
raudibus incauti cæduntur, (50) & oblita triſti
ela gerunt ſucco, queis longè gramina cedunt,
Quæ decerpſit Jynx, magno cum ſæva pararet
hiltra Jovi, (51) vel quæ, cupiens ſopire draconem
ervigilem, è variis collegit Phaſias oris:
Quæq; ope Nympharum fècit medicamina Circe
Muta-

Mutatura viros, aut afflictura puellam.
Nondum heic ſubſiſtit rabies, nec ſufficit hoſte
Perdere:& in manes,defunctaq; corpora ſævit.
Semianimes lacerant artus. Hinc alta tropæa
Figuntur, fiuntq; dapes, convivia læti
Hinc celebrant conjuncti omnes. Ea ſola volupt
Hi fructus dulces longi hæc ſolatia belli,
Hæc diræ gentis virtus, hæc ſortia facta.
Nec vero victos ſolum hæc crudelior hoſtes
Pæna manet. Cives,& quos vicinia jungit,
Innocuos laniant, laniatos ventre recondunt, (5
Ventre avido, nullæ cui ſuffecere rapinæ,
Humanæve dapes, aut fercula digna Thyeſte,
Quæq; Lycaoniis certent convivia menſis.
Quin modo,cum ſummi peterem palatia coel
Quod facinus vidi! ſumma caligine terræ
Excedens, tacito tranſcendo per æthera curſu:
Cum ſubito, horrendum dictu, perfertur ad aur
Clamor,& intenſo reſonant mea littora planctu
Deſcendo, terrisq; meis ſtupefacta propinquo,
Dumq; hujus quænam ſit motus cauſa requiro :
Ecce ingens medio ſeſe offert Inſula ponto
Quisque jam noſtri dicunt. (53) Miſerabile mo
ſtrum
Heic video. Magna Caribum de gente gigante
Ter deni crebris veniunt ad littora cymbis,
Ut dira hoſpitibus ſedent jejunia noſtris,
Auffugiunt diſperſi illi, fidasq; latebras,

Et ſylvas, monteſq; petunt, atq; antra requirunt,
Nemo adeo eſt, diræ qui ſeſe opponere genti
Audeat, haud quiſquam pro prole, aut conjuge ſævit,
Non aliter, quam cum pavidas volitare columbas
Conſpicit accipiter, ſubitoq; per aëra motu
Inſequitur, jamq; hanc dubitat comprendat, an illam,
Dum propior, volat illa, arridet corpore pingui
Altera: Sic Caribes faciunt. Dux ipſe cohortis
In fulva juvenem telo proſternit arena:
Quem pede mox dextro arripiens, veſtigia cruri
Imponit lævo, & medium diſcerpit, & artus
Spirantes laniat, crudeliq; ingerit ori,
Collaudatq; dapes. Non hæc ſervanda macellis
Eſt præda. Hinc ipſis fient convivia nobis
Inquit, io ſocii, lacerataq; membra relinquit,
Atq; alios captat plures. Me luridus horror
Occupat, humana ut cerno fumantia carne
Guttura, & effuſo madidantes ſanguine fauces,
Et ſanie, atq; novo fluitantia corpora tabo.
En decus hoc noſtrum eſt, hæc noſtri gloria regni!
Verum etiam mitto hæc, & ſunt fortaſſe ferenda,
Sed pietas penitus jacet. Et quam nulla colatur
Relligio, pater alme, vides: ſanctiſſima CHRISTI
Numina quis quæſo novit? Quin maxima noſtrûm
Pars penitus ſuperos ignorat, & omnia ridet
Numina, nec templis fert munera larga nec aris. (56)
Sunt qui facta manu, qui rauca tonitrua adorant,
Et

Et nimboſq; niveſq;, & quæ nocitura videntur
Cetera, qui tigres thuris dignantur honore,
Atq; lupos, rictuq; fero ſpumante leones,
Immaneſq; feras alias, quoſq; arva ferebant
Niliaca, è ſicco prognatos ſemine Divos. (57)
Ne referam fœdos ritus, & turpia ſacra,
Quæ longe ſævi ſuperent Buſiridis aras: (58)
Et taceam propriæ producere tempora vitæ
Tentantes ſævo natorum funere patres. (59)
Omnipotens, juſto tu juſte ignoſce dolori,
Quod nimium tibi nota queror: quemq; omnibu
auſis
His finem exoptem, placidis nunc auribus hauri.
Non ego, ut ultrices extinguant crimina nimbi,
Nec poſco miseræ redeant mihi ſecula Pyrrhæ.
Tela manu longum valeant fabricata Cyclopum
Sit mitis medicina precor, nec vulnere vulnus
Sanetur. Quod ſi pars immedicabilis enſe
Forte recidenda eſt, peto cetera membra relinquas
Et ſaltem fructus ex patrum funere nati
Percipiant (60). Nec enim Divos ad littora noſtr
Poſtulo dimittas, qui numine rite colenda
Præcipiant, neglecta illis, aut jura miniſtrent:
Edoceatve Ceres frumenta immittere ſulcis,
Apportetve novus medicas Podalirius artes.
Sed magis his conceſſa peto, promiſſus ut olim,
Cum noſtro Pœnos arceret littore Mavors,
Adveniat tandem Typhis, qui detegat orbes,
Hanc terramq; ſuis. Et, ſi bene dicta recordor,
Dudum

)udum Europæi hunc ſpondent oracula vatis.
Jam tibi quid noſtros per ſecula plurima caſus,
Et ſpes eluſas, & tædia longa retexam?
Quartus ab undecimo jam præterlabitur annus,
Cum mihi quærenti, quæ nos tam proſpera tandē
Expectanda dies maneat, qua littora noſtra
Reddantur Mundo: volvens tua jura verenda
Atropos, exultansq; his vocibus ora reſolvit
Fatidica. O gaude multum Regina, nec ultra
Perge animum dubio trepidum confundere luctu;
Jam ridet Fortuna tibi, jam proſpera fata
Invenêre viam. Modo vos perſiſtite, opusq;
Maturate viri, pontoq; inducite claſſem.
Veſtra dies hæc eſt: cœlum, pontusq; Columbo
Nunc favet, & mitis fauſtis Deus annuit auſis.
Atropos hæc nulla involvens ambage canebat:
Queis animo, hem, quantum dictis lætata receſſi,
Vixq; mei compos, rurſumq; Europa Columbum
Laudavit mihi cara ſoror. Sed non tamen ille
Hactenus apparet. Tria jam quinquennia Titan
Quadrijugis confecit equis, quibus impiger Orbem
Luſtrans, expoſuit cunctis ſua vota, nec ulli
Perſuaſit felix. (61) Patriæ Rectoribus altis,
Gallorumq; ſimul Regi, magnoq; Britanno,
Cuiq, Tagus rutilas auro ſubmittit arenas,
Jam dudum curasque ſuas, mentemq, retexit,
Infauſto ſucceſſu, & ſpe deluſus inani. (62)
Quid Ferdinandi quod ſummi in Principis aula
Nunc etiam miſero bis tertia ducitur æſtas.

Et nihil effecere preces. Ridetur ab aula,
Jactaturq; vagi communis fabula vulgi.
Sic Error vanus, ſic Diffidentia cœca.
Suſpicioq; doli, magnatum pectora terrent.
Has etenim noſtro, virtuti infenſa, Vetuſtas (63)
Adjunxit comites, qui Regum corda venenis
Inficiant, miſeroq; vetent accredere quenquam
Huic precor, huic tandem, Mundi juſtiſſime R
ctor,
Auxiliare viro: tandem regalia verte
Pectora, ut humanos iterum pateamus in uſus.
Non huic officio (tu noſti cuncta) Columbo
Aptior eſt alter. Nam te indefeſſus adorat,
Atq; maris vultus, & claræ ſidera noctis
Novit, & è clauſis Boreamne, Notosne cavernis
Deſtinet Hippotades. Hunc ſumma potentia cœ
Quanta ſit, Uranie docuit. Quo ſidera motu
Volvantur, ſeptem flammæ queis legibus errent:
Cur ſæpe obnubat radiantia Cynthius ora,
Fraternamq; tibi quid demat, Cynthia, lucem.
Quin omnis penitus velis natura reductis
Huic patuit, ſolitusq; ſuo decedere Pindo
Sæpius huic avido inſpirans dictabat Apollo:
Qui nivium, pluviæq; ortus, qui grandinis eſſen
Quidve induratas glacie conſtringeret undas:
Quid pariat ventos, & longo crine cometas. (64
Ut finem dictis faciam, digniſſimus ille eſt,
Cui primo abſconſæ pateant Atlantidos oræ.
Quid quod fata volunt illum, quodq; ipſa proba
vit Pa

arca virum. Huic ergo faveas, pater alme, pre-
camur,
lt tua fata volunt. Et jam Tritonia Pallas
lagnetis noſtros vires detexit in uſus, (65)
tq; ejus docuit ductu convertere puppim:
empora q; ipſa monent, & jam modo munere
veſtro
Quod Ferdinando felix victoria ceſſit.
Huic ergo gaudentem animum, lætumq; trium-
phis,
Mulcebit docto rurſum ſermone Columbus.
Tu modo, quod ſpero, tam fortibus annue cœptis,
Continuoq; jube fugiant, quas dira Vetuſtas
Miſit, & in media peſtes immiſcuit aula.
Hactenus Atlantis: cui Rex reſpondet Olympi,
Mite ſonans. Bene, cara mones, & fauſta Columbo
Fata favent, aſtra arrident, atq; ipſe juvabo:
Et fiet quodcunq; petis. Nec menſibus ante
Bis ſenis faciet tranſactis Cynthius annum, (66)
Quam veſtro Hiſpanam videas in littore claſſem,
Detectosq, novos orbes. Hinc tempora Titan
Quinq; per Autumnos poſtquam diduxerit: ingens
Accedet veſtras Dux Florentinus ad oras,
Atque ſuo tellurem AMERICAM à nomine di-
cet, (67)
Hic te perpetuos Europæ oſtendet in uſus,
Atq; hinc æternum tua terra patebit: & ante
Ipſe vias linquens ſolitas volvetur in auſtrum
Phœbus, & incenſæ flagrabunt ignibus urſæ,

Quæq; meo magni ſtat nutu machina Mundi,
In chaos ante ſuum redeat, quam numine noſtrò
Quæ patuit, tenebris iterum condatur Atlantis.
His dum animo dictis ſecum lætatur, & hæret
Atlantis, prior ecce redit vigor, oraq; linquit
Pallor, & accreſcunt crines, ſtant ordine plumæ,
Armaq; depurgata novo fulgore coruſcant,
Ergo loco ſurgens, proſtratos allevat artus,
Et reddit multas tanto pro munere grates.
Diſpulerat cœlo ſtellas Aurora, novoſq;
Phœbus Atlanteis radios ſpargebat ab undis:
Cum Dea flaventi decedens æthere, ad oram
Deſertam, & proprias ſpe plena revertitur arces,
Eſt regio, anguſtam cupiens diſtendere terram
Qua ſeſe è mediis ſubducit Jucatan undis. (68)
Vallis ibi eſt, in valle locus, quem tangere nulli
Fas hominum. Solam hic admittit Atlantida luc
Cum ſociis: reliquos ſacrato à limine Fauni,
Et Satyri, Nymphæq; arcent, atq; aurea ſepes,
Intus prata micant vario diverſa colore,
Gramine vernanti, & nunquam marcentibu
herbis
Conſpicua: intacti non uno ceſpite flores
Surgunt, & vario delectant lumina cultu.
Non illos Boreæ, aut crepitantes grandine nimbi,
Non hyemes lædunt. Æterna heic viſitur æſtas,
Uſq; novo tellus conſpergit gramina rore,
Et Zephyri aſſiduis permulcent flatibus arva.
Ipſum etiam varios cœlum diffundit odores,

Ci

innamaq;, & caſiam ſpirans, & aromata prodit
etera, (69) & Aſſyrios referentia balſama ſuccos.
ec deſunt vario labentes tramite rivi,
t claris fulvum volventes fluctibus aurum. (70)
Iille feras, mille hic cernas animalia, Divum
ommoda ſervitiis: & apes flaventia mella
rboribus donant, dulciq; per arva ſuſurro
rrantes, nullis minitantur vulnera telis. (71)
Ieic picturatæ pariter virgulta volucres
Complent, & læto recreant ſacra pectora cantu.
n medio Divæ lucent regalia tecta,
Iulciberi ſolertis opus. Vix vincat in illo
rs pretium. Fulgent amethyſto, & Iaſpide poſtes,
rgentumq; ſolo ſpretum calcatur, & auro
Omnis conſurgit paries, trabibusq; ſmaragdis
undamenta domus lucent connixa, diemq;
dmittunt claris cryſtallina tecta feneſtris. (72)
nteriora tenent famulantia numina Nymphæ,
Et ſpargunt meſſos divino pollice flores,
Amplaq; odoratis irrorant atria lymphis. (73)
Has læta ad ſedes poſtquam devenit Atlantis,
Continuo plenis fiunt convivia menſis,
Apportantq; epulas nudæ veſtigia Nymphæ.
Accumbunt ſociæ, & variis ſermonibus horas
Fallunt. Imprimis tota jam mente Columbus
Volvitur. Huic cunctæ pariter gratantur, & omnes,
Qua pompa immenſo venientia carbaſa ponto,
Atq; adventantem pelago qua fronte Columbum

Excipiant, dicunt: & quæ facienda, quibusq;
Sollicitent reditus per tanta pericula donis.
Interea tacito volvuntur tempora motu:
Jamq; aderat promiſſa dies, quam Parca Colum
Auxilio addictam lana ſignaverat alba.
Extemplo celſo Pallas decedit Olympo,
Cui comites ſeſe jungunt Cyllenia proles,
Aonidum genitrix, (74) & Honos, & maxima
Virtus,
Suadaq;, mellitis permulcens pectora verbis.
Hæ junctæ vacuas ſenſim cecidere per auras,
Heſperiam extremam ſimul, & petiere potentem
Heſperiæ Regem, ſimul & petiere Columbum.
Quem poſtquam invenere, his verbis maxima
Pallas
In ſomnis ſpecie nota, grataq; jacentem
Affatur. Cur nam hic, ſuperis gratiſſime, pallor
Ora tenet, macies unde hæc, & lumina terræ
Affixa, immenſusq; dolor. Non exigit iſta
Sors tua. Tot vigiles curæ, tantiq; labores
Jam tandem tetigere vadum. Jam mitior ultrò
Te fortuna vocat, tu ne contemne vocantem.
Craſtina cum primum cœlo proceſſerit Eos:
Accerſet Rex te, Rex Ferdinandus, in aulam,
Auditum tua vota, & quo deducere puppes
Mens ſedeat. Nunc ergo animos tibi ſume viriles
Nil deſperandum eſt, quod Honos, Tritonia,
quodq;
Et Virtus ſuadet, quodq; haud Deus improbat ipſe
Sic ait; ille autem perculſus imagine Divæ
Hærc

ſæret, & in ſomnis, tandem Dea, dixit, & ipſa es;
is felix, dicam. Dudum, Dea maxima, fruſtra
ortunam tento, non hanc, non una repulſa
nfregit mentem. Cunctos ex ordine Reges,
Iagnatesq; adii: cunctis deluſus ab aulis
Diſceſſi, & rurſum imprudens tentare quid ultra
uſtineam, dubitemq; animo ſpem ponere totam?
Plura locuturus fuerat, cum talibus illa
urſum interpellat. Tu vero fata refutas?
Quin tu, quam largos labor hic tibi donet honores,
ſpice, quæ laudes, & quanta potentia rerum,
Divitiæ hinc quantæ veniant fratrique, tibiq;,
Gloriaq;, ad ſeros quoq; perventura nepotes. (75)
ide mihi; quin fide Deo, & tibi proſpera fata
ac animo foveas. Sperantes adjuvat ipſe
Rex cœli, & felix conſtantibus annuit auſis.
His Ligur exultans, toto jam pectore ſumit
Lætitiam, & pura detergit nubila fronte,
Nondum etiam vigilans, & credit. At hinc ubi ſomno
Excuſſus redit ad ſeſe, nil ſomnia rurſus
Eſſe putat: dubiumq; tamen clariſſima viſa
Afficiunt, & ſe rebus parat inde futuris.
Hactenus hoc Divæ ſatis eſt: quæ ut cætera fiant,
Ad magnum profert abiens veſtigia Regem, (76)
Et mutat vultus, & fit Mendozius ingens,
His Regem appellans ultro. Rex maxime ſalve,
Cui ſceptra Arragonum pater, & connubia donant

Caſtel-

Caſtellam, reliquum felicia prælia jungunt. (77)
O felix, cui quam patribus fortuna negavit
Per tot ſeclorum caſus, victoria ceſſit.
Nonne vides, ad quanta vocent te proſpera fata?
En tibi tot populis jam preſſa, oppreſſaq; nulli
Gens ſupplex devicta jacet, numquamq; reſurget. (78)
En tot ſubjecit tibi Mars felicior arva,
Totq; urbes, hominesq;, & adhuc nova, pluraq; regna
Per Ligurem vobis ſpondent bona fata Columbum.
Tu modo fortunam fauſtam, ſummoq; Deorum
Dilectum ne ſperne caput, ſed fortibus aurem
Da votis facilem, puppes concede, priusquam
Indignata alii donent hanc numina ſortem.
Hæc dum animo ſecum motus Rex dicta volutat,
Incedens tacito Regina per atria paſſu:
ISABELLA venit. (79) Doctum permulſerat illi
Suada animum, (80) multoq; impleràt amore Columbi.
Intrat & hinc verus celſam Mendozius aulam,
In Divæq; locum ſubit abſcedentis, & una
It Quintovilius: non illo tempore magno
Pectora bina magis Regi dilecta placebant. (81)
Hos Cylleneus faciles adduxerat ales,
Suaſuros Regi, tandem exaudire Columbum.
Hi vario ſermone diem cum Principe condunt,

Di-

Diverſisq; movent nutantia pectora dictis.
Imprimis promptum magnis Regina maritum
Admonet,& docta movet auxiliante Minerva,(82)
Cum ſociis Divis, Ingens hinc ergo Columbus
Luce ſecutura ad Regalia tecta vocatur.
Jam Pyrenæis decedens montibus Eos
Prima per Hiſpanas ſpargebat lumina terras:
Continuo excutiens dulcem de pectore ſomnum,
Chriſtophorus, pedibus repetit properantibus aulam,
Et Regi incipiens dictis ſpem talibus auget.
O decus Hiſpanæ telluris, maxime Regum;
Haud equidem in tantum non prudens invida fata,
Inſenſamq; tibi potui ſperare Minervam,
Eriperet veſtris tam certa ut munera terris.
Tandem igitur placidus noſtris, Rex, annue votis,
Poſtquam iterum fortuna vocat, felicia poſtquam
Rurſus ſponte monent ſucceſſu fata ſecundo,
Creſcentesq; recens auget victoria vires.
Ergo meas ne ſperne preces; ignobilis ortu
Sim licet, & claros nequeam oſtentare parentes.
Talia non etenim poſcit ſapientia, quovis
Quæ bene corde latet, durisq; exercita Virtus.
Hæc etenim me forte movent. Tu vota ſecunda,
Sperantemq; juva. Vir commendabitur auſis,
Si non auſa viro. Verum admirabile vobis
Forſan opus, penitusq; fidem ſuperantia tento.

Uſq; adeo ignotas, per tot jam ſecula terras,
Nulli aditas jacuiſſe, atq; expectaſſe Columbi
Adventum, Hiſpanoq; abituras littore claſſes.
Hæc ſi forte minus vobis ſperanda videntur,
(Quanquam quid ſperare nocet?) centum ante quis annos,
Quis Fortunatas pelago ſperabat in Afro?
Attamen has Gallus detexit claſſe Betanchor. (83)
Quid referam, binas quod tantum vana vetuſtas
Terrarum Zonas concedi munere Divum
Credidit humano generi; mediamq; ſub igni
Perpetuo torreri, extremas frigore ſævo,
Et glacie æterna rigidos conſtringere Cauros. (84)
Scilicet uſq; adeo moles vaſtiſſima Mundi,
Naturæ ſolertis opus, ſine mente creata eſt:
Ut nullos hominum pars maxima cedat in uſus,
Et ſolis habitata feris, aut ſqualleat undis.
O tardos hominum ſenſus, o pectora cæca!
En tantis fuſco ſpatiis removemur ab Indo,
Hanc partem num ſola tegent deſerta, feræve
Hanc habitent, Nereuſve altis obduxerit undis.
Rex ſuperum meliora velit, certiſſimus ordo
Cui talis placuit rerum: quo Cynthio aſtra
Certa jubente premit, nec ſe convertit ad Arctos,
Inceditq; polos. Humana hic corpora juſſit
Has tolerare vices, varioq; aſſueſcere cœlo.
Hinc ipſo ſub ſole, & ſub frigentibus urſis,
Uſq; habitat mortale genus: nec frigora perdunt
Hos nimia, aut illos conſumit Solibus æſtas.

Quid quod priſca ſimul veterum monumenta virorum
Has produnt nobis terras, & docta Platonis
Has etiam clara teſtatur voce papyrus.
Hanc magnus Macedo, Pœnis hanc forte repertam
Narravit Siculo Diodorus ſanguine cretus.
Sed quorſum veteres chartas? Non invida certe
Natura, haud dubiis prodit ſua munera ſignis,
Et mittit certos ignoto à littore flatus. (85)
Deniq; quid multis? unam, Rex maxime, puppim
Concede, & faveat modo Pontus, & Æolus, ingens
Non ante exactis procedet menſibus annus,
Quam reducem videas Hiſpano in littore lætus,
Detectasq; novas felix tibi nuncius oras,
Apportem, & multis præſtantia littora donis.
Hinc tibi quæ laudes, & quanta potentia, quantæ
Hinc fundētur opes? Quin tu, Rex maxime, plaude,
Cui Chriſto lucrari animas tot maximus Orbis
Concedet Rector, qui noſtræ talia menti
(Namque quis hæc audere queat ſine numine?) ſuaſit.
His, aliisq; etiam regalia pectora dictis
Sollicitat, ſpondetq; fidem. Rex talia contra.
Non equidem prærepta velim mihi munera tanta:
Poſtquam adeò ſpes certa ſedet, bona fata ſequamur.
En tibi quæ trinæ Gadum ſtant littore puppes,
Concedam, ſociosq; ſimul, quæq; exigit uſus
Cun-

Cuncta dabo. (86) Tu, chare, fidem ſervare memento,
Et poſtquam optatas fauſto modo numine terras
Attigeris, regnis abiens has adjice noſtris.
Sic Deus, & fauſtis faveant placida æquora cœptis.
Hæc ait. Exultat dictis, imaq; triumphat
Mente Ligur, totoq; exſolvit pectore grates:
Promiſſaq, fide, magna diſcedit ab aula,
Multa animo ſecum meditans, & multa retractans,
Et quaſi jam præſens Atlantica littora cernit.
Tempus erat, cum Sol Nemeæi terga Leonis
Deſerit, extremisq; ardeſcens Solibus æſtas
Admonet occiduo committere carbaſa ponto:
Continuo poſtquam Regalia tecta Columbus
Rurſum adiit, dixitq; vale, & bona fata vocavit,
Advolat ad puppes, pontoq; inducere claſſem
Imperat, & fauſtis expandere lintea ventis.
Ergo abeunt læti, & poſtquam de Gadibus imis
Exceſſere, ſuos per talia verba Columbus
Impellit ſocios. Hæc imus in æquora, poſtquam
Fata monent, magnisq; data eſt ſpes maxima cœptis.
Vos modo, vos vires, animosq; adferte paratos,
Poſtquam Eurus, Pontusq; favent. Non ante coibunt
Orbe ſemel pleno candentis cornua Lunæ,
Quam nobis, modo fata velint, retegatur Atlantis.
Heic dabitur gemmas, heic auri fulva metalla
Colligere, optatisq; diu diteſcere donis.

Vos

Vos fortes eſtote modo, & perſiſtite mecum,
Æterna ingentes comitatur fama labores.
Tu porrò, Deus Omnipotens, his annue cœptis,
Atq; tuo fretum auxilio, per vaſta profundi,
Et dudum ignotas deduc feliciter oras.
Omnibus his ingens calor additur, usque per altum
Ire juvat, vaſtiq; volare per avia ponti.
Et jam divitias, toto jam pectore verſant
Tellurem, gentesq; novas, quæq; æquora vaſta
Disjungunt, jam mente tenent, jam viſcera terræ
Scrutantur, gemmisq; animo ditantur, & auro.
Interea tacito properans volat æquore puppis,
Et Fortunatis veniens allabitur oris. (87)
Egreſſi heic, cædunt ſylvas, dulcemq; catinis
Important laticem, & quæ cetera poſtulat uſus
Perficiunt, viridiq; hilares funduntur in alga,
Expediuntq; cadis Bacchum, Cereremq; caniſtris;
Inſtantemq; ſibi vario ſermone laborem
Solantes, certa ſpe tædia longa rependunt.
Imprimis magnum non ſimplex cura Columbum
Sollicitat. Non hunc vernantia gramine largo
Littora, non modicis felicia ſolibus arva;
Incultæve tenent gentes. Atlantica tellus
Huic animum, & vaſti ſubiere pericula ponti.
Jam ſecura dies, & purus nubibus æther,
Et fluctus placidi, & crepitans vocat Eurus in altũ;
Continuo ætatis greſſum Dux puppibus infert
Chriſtophorus, ſociosq; elata voce morantes
Convo-

Convocat, & curvo producens littore claſſem,
Pandit iter velis, pelagoq; incedit aperto.
O Salve multum cœlo digniſſima claſſis,
Æternum memoranda tuis. O proſpera fata!
Mortales gaudete animi. Nunc priſtina Mundo
Secla renaſcuntur tandem, promiſſaq; regna
Nunc veniunt, Argoq; triplex, en ivit in æquor.
Felices nautæ, quos tanti gloria facti,
Et laus perpetua, & decus immortale manebit.
O ſalve nunc, Typhi Ligur, nunc vade per altum,
Extra ſolis iter poſitas nunc detege terras, (88)
Atq; redi ſoſpes: ſic volvunt fata, cupitq,
Europe. Feret illa tuum per ſecula nomen,
Poſtera, venturi recinent tua facta nepotes.
Vix bene deſerti portus, terræq; relictæ,
Senſit Atlanteum fervere Tridentiger æquor,
Senſit, & admirans imis caput extulit undis,
Utq; expectati conſpexit vela Columbi:
Cæruleum Tritona vocans, jubet æquora Divos
Quotquot vaſta tenent, inflata arceſſere concha.
Qui poſtquam venere, ruunt ad carbaſa junctim
Expectata diu, & claſſi gratantur eunti,
Optatasq; rates vario ſermone ſalutant,
Et placidum ſpondent Pontum, fluctusq; quietos:
Et pulſant crebris reſonantes fluctibus undas,
Triſtiaq; effuſo ſolantur pectora cantu.
Interea infelix cœlo delapſa Vetuſtas,
Sternitur extremis terræ Borealis in oris,
Quo fugit, poſtquam exauditam Atlantida ſenſit.

Heic ſecum indignata jacens, ſimulatq; miniſtras
Adventare videt, magnaq; à Pallade pulſas
Accipit, occiduumq; æquor ſulcare Columbum,
Dira recrudeſcit rabies, ſæviq; furores
Rurſus corda movent. Ergo lymphata per oras
Arctoas ſine mente volat, ſtridensq; ſuſurrat.
Usq; adeòne ergo penitus linquemur inultæ?
Non certè patiar. Non tanta impune Columbus
Auſa feret. Dabit hic læſo pro numine pœnas.
Sic abit, Arctoo quà cingitur Inſula Ponto,
Inſula terrificis paſſim notiſſima monſtris.
Hanc ſæpè aſpiciens, radiantia Cynthius ora
Obduxit pallore novo, totusq; tremiſcens
Horruit, inviſumq; rotas deflexit in Auſtrum.
Non Cerere heic undant campi, collesq; Lyæo,
Non decorant denſæ vernantia littora ſylvæ:
Exterior tellus glacie riget horrida, & inde
Inſula nomen habet. (89) Non hanc diſſolvere Phæbus
Igne valet, toto quo præbet lumina mundo.
Usq; adeò tellus riget extima frigore, at intus
Diſtendunt ſteriles flaventia ſulphura venas.
Quid memorem ſcopulis, atq; invia rupibus arva
Et circum Stygias quæ vincant ſtagna paludes,
Atq; gelu, & diro fontes fervore timendos,
Fluminaq; in rigidum mutantia corpora ſaxum,
Aut diris etiam frangentia corda venenis:
Quid montes crebris lambentes ſidera flammis,
Atq; eructantes tetros cum ſulphure fumos?

Quos inter fera tartareo tonat Hecla boatu,
Ferventeisq; undas glomerans, liquefactaq; ſaxa
In cœlum, picea tellurem contegit umbra.
Ergo nives, montis queis ſumma cacumina canent
Extemplo in liquidas, flammarum ardore ſolutæ,
Permutantur aquas, fruſtraq; extinguere flammas
Tentant, atq; auctis illis, augentur & ipſæ.
Tœnara nunc valeant. Heic ſunt regna avia Ditis,
Heic ſunt Perſephones ſpelea. Heic panditur Orc⁹.
Quo poſtquam peſtes rurſum eductura Vetuſtas
Appulit, ecce imis tremuerunt ſedibus antra,
Monsq; novas ſubito eructavit in aëra flammas,
Umbravitq; diem ſaxis, atraq; favilla.
At Dea, qua fractas per aperta foramina cautes
Mons revomit, patulum ſeſe conjecit in Orcum.
Heic in veſtibulo diras male ſana ſorores
Innumeras inter, ſolio Diſcordia fracto
Pendet, & oblongos depectit crinibus angues.
Vipereis dapibus, ſciſſisq; draconibus ora
Squallent: & morſi ſtridunt ſub dentibus hydri.
Lumina cæca rubent, crepitant formidine dentes,
Lampadaq; undantem conquaſſat ſanguine dextra.
Sic monſtrum deforme jacet. Cui cana Vetuſtas.
Nunc iterum te appello, ſoror, quam triſtia fata,
Chriſtophorusq; Ligur conceſſis ſedibus arcent,
Extremisq; jubent Boreæ frigentis in oris
Degere, & immiti vitam tolerare ſub Arcto.

'u fer opem vero, precor, & ſi Atlantica regna
.ex cœli, & mala fata volunt detecta Columbo,
)etegat: at dignis conſtet laus tanta periclis,
t ſolvat meritas ingens audacia pœnas.
'u potes hæc præſtare, potes tu perdere Mundum,
t rerum vexare fidem, & pervertere regna.
.cce tibi Liguretn, qui nunc Atlantica lætus
indit, & optatis jam ferme allabitur oris.
Huc mecum contende, precor, ſegnemq; quietem
.umpe viro, atq; odia, & triſtis ſere ſemina belli
'er ſocios, diris fera pollue corda venenis,
:t turbam ſævis incende furoribus omnem:
Jt junctim expoſcant reditus, & ſæva minentur
'ata viro, patrias ſubito ni ducat ad oras.
His acuit peſtem dictis inſana Vetuſtas,
Quæ diris odiis ardet flammata, caputq;
Quaſſat, pugnanteſq; movens per colla colubros,
Noxia concuſſo diſpergit crine venena:
Et multum increpitans Divam, conſuetaq; jactans
urgia, vix ægrè confracta ſedilia linquit:
E tenebriſq; atris ſuperas egreſſa ſub auras,
Adjectos ſcopulos, monſtroſaq; flumina luſtrat:
llorumq; undas haurit, virideſq; cicutas
Colligit, & ſpargit Lernææ virus echidnæ,
Graminaq; inviſis nondum tentata novercis,
Et natos illic ſuccos, quæ pectora vertunt
n rabiem, & diris quæ corda furoribus angunt;
Hæc paſſim arripiens manibus contrita nefandis,
Poſtquam diſcerptos adjecit dentibus hydros,

Per cæcas noctis tenebras, & opaca viarum,
Errat, & horrendas per inania concutit alas.
Ter decies aurora ſuos renovaverat ortus,
Et toties nox atra polo ſubduxerat umbras,
Exierant Gadum poſtquam de littore claſſes:
Cum primum occiduum tangit Diſcordia pontum,
Cum ſociisq; ſuis puppes ingreſſa Columbi,
Per cunctos errat furibunda, & pectora ſomno
Excitat, atq; atris perfundit dira venenis.
Imprimis ſi cui præclaro ſtemmate naſci,
Et reliquos anteîre dedit fortuna, nocendi
Aggreditur ſtudio, & virus ſub pectora condit,
Hos inter Rodericus erat, Catalaunia ſævo
Impia quem dederat partu. (90) Præclara ferocem
Nobilitas illi, & connata ſuperbia mentem
Fœdabat, demensq; animos augebat egeſtas.
Hunc Dea dira videns furiali voce laceſſit.
Hem quorſum, Roderice, jaces? Quis pectora tantus
Torpor habet, pelagone potes permittere vitam
Ignoto, & tot jam luces parere Columbo,
Et Dominumq;, Ducemq; ſequi: quem nulla parentum
Nobilitas decorat, qui per mendacia puppes,
Conſutosq; dolos, veſtris à Regibus auffert:
Neſcio quos vobis promittens callidus orbes,
Tellerumq; novam. Nempe huic Hiſpania ſordet.

Impe-

Imperium heic illi quoniam fortuna negavit:
Hinc ſtolidus tota jam volvit Atlantica mente
Littora, telluremq; novam, cuiq; imperet ipſe
Scilicet, atq; auro, & gemmis, & luceat oſtro.
Hæc animo verſat: ſed tu prudentior, illa
Diſturba, & ſociis occultas detege fraudes.
Non cernis, tibi quanta parent felicia fata?
Poſt tot ſervatas puppes, ſociosq; redemptos,
Quas tibi, quas referet gaudens Hiſpania grates,
Quanta ſecuturum portabit fama per ævum!
Hæc dicens grandem de vertice dira colubrum
Eripit, & miſero præcordia ad intima ſubdit.
Sic diris poſtquam complevit corda venenis,
Et ſævis puppes monſtris permiſcuit omnes,
Avolat, & Stygiis Diſcordia redditur umbris.
Continuo ſurgit ſtratis Rodericus, & omnem
Pellit corde metum, nocturnaq; viſa retractat
Turbidus: effuſo turgeſcunt pectora tabo.
Jam nova conſueto veniens Aurora labori
Reddiderat ſocios: qui mox ſua ſomnia ſecum
Componunt omnes, & tædia longa viarum
Horreſcunt. At nemo tamen ſua credere cuiquam
Viſa audet, cunctiq; premunt mala vota ſilentes,
Hinc primus Rodericus iners, nulliq; labori
Intentus, diro ſuſpiria pectore profert,
Conqueriturq; moras nimias, & longa pericla
Incuſans, jam vana vocat promiſſa Columbi:
Jam ſe deluſos ignota per æquora duci,
Servariq; neci miſeræ lacrumatur. Adauget

Improba confeſtim repetitas turba querelas,
Et tacito ingeminat Roderici dicta ſuſurro.
Qualiter Æoliis cum gens effuſa cavernis
Incubitura mari eſt, leviter ſurgentia nautis
Æquora, denſatæ nubes, nemorumq; fragores,
Auditi, & varium ſurgens è littore murmur,
Venturam produnt hyemem: mox æthere toto
Agmina concurrunt ventorum, & ſedibus imis
Eruta nigrantes conſurgunt æquora in auras:
Sic comium heic motus prædicunt vota futuros
Segnia, difficilesq; animi, & reſponſa maligna.
Qua dum Christophorus rerum novitate movetur,
Aggrediturq; animis ſolatia dicere fractis:
Ecce increbeſcit rabies metuenda furentum,
Turbanturq; omnes: creſcitq; inſania vulgi,
Et ſceleris ſortita caput plebs impia ſurgit,
Objurgatq; Ducem dictis. Heus improbe, clamant,
Quo pergis, cnm fratre, (91) dolis nil tale merentes
Vexare? En, miſeros jam nos lux tertia portat
Poſt decies trinas, (92) errantes æquora circum
Ignota, atq; undæ, & Cerealia munera nobis
Jam deêrunt: adeo te, perfide, noſtra ſecuta eſt
Credulitas. O vane Ligur, ſine littora tandem
Ignota, ut patribus, ſic noſtra Hiſpania nobis
Sufficiet: patrias iterum nos defer ad oras.
Flecte viam velis, vel ſi parere recuſas,
En præſens lethum, vades cum fratre ſub undas,
Queis

Queis ſumus expoſiti te propter. Atlantica nobis
Littora ſic melius quæres, quæ olim æquore merſa,
At non tota tamen, fallax narrare ſolebas. (93)
His dudum preſſas emittunt vocibus iras,
Et pariter poſcunt reditus. Rodericus in omni
Imprimis pernix turba bacchatur, & hujus
Se ſceleris fert ipſe caput, poſcitq; Columbum
In pœnas. Qui cum ſemper tranquilla ſuorum
Sic ſtudia immutata videt, ſtupet anxius, & ſe
Vix retinens; atq; intentantes undiq; lethum
Collectos cernit ſocios: vix talibus ægre
Promiſſis turbam valuit ſedare furentem.
Hei mihi, quis tandem, fortiſſima pectora, tantus
Vos inter medius venit furor? Hei mihi, quæſo,
Parcite, dilecti ſocii, & majoribus apti,
Nunc fortes eſtote: dabunt bona numina finem
Hiſce brevi. Durate modo, & ſervate ſecundis
Non viles animas. Nec enim mens iſta Columbi
Suaſit, ut ignota hæc penetrarent æquora puppes
Hiſpanæ: Haud equidem tanta me laude, bonoq;
Dignabor ſtolidus. Deus hoc, Deus æquor arare
Impulit. Hic gemino voluit commercia Mundo.
Hic feret auxilium, hic monſtrabit Atlantica nobis
Littora, & ignoto ſervabit in æquore claſſem.
Hujus enim munus, quod nondum nubila, & undas
Permiſcet multa flavens caput Eurus arena,

Nec Boreas ſævo quod concutit æthera flatu.
Usq; adeò bona fata favent, & numina nobis.
Vos faciles eſtote precor: vos ardua mecum
Pertentate viri, dubiisq; evincite rebus:
Quæq; olim meminiſſe juvet, ſeriq; nepotes
Quæ quondam celebrent, mecum, ſocii, edite facta:
Poſtquam huc eſt ventum, & dives jam terra propinquat.
Quod ſi tarda nimis ſpes, & mora longa videtur;
Tertia, promitto, ſtellas non ante fugabit
Apportans Aurora diem, quam littora nobis
Tangantur ſperata. Hanc, optima pectora, mecum
Expectate diem, nec tantum in dedecus ite,
Hiſpanam ut penitus deluſam clamitet omnis
Orbis avaritiam, atq; incepta audacia culpet. (94)
Interea dulces modico viventibus undæ
Sufficient, pariterq; Ceres. Si tertia nondum
Littora grata dies monſtraverit: en age, prorſus
Non moror, ad patrios flectetis carbaſa portus.
His vaga plebs dictis iterum ſedata quieſcit,
Collaudatq; ducis poſito promiſſa furore:
Dum nimia brevitate moræ ſpes pulſa novatur.
Multa licet contra ſtrepitet Rodericus, & usq;
Spes vanas, ſegnemq; moram, fraudesq; queratur.
Interea cœlum denſis obſcura tenebris
Nox tegit, & placidæ reliqui ſua corda quieti
Dant comitũ. Aſt gratos curarũ examina ſomnos
Eripuere Duci. Motus namq; ille retractat

Nauta-

Nautarum, metuensq; ſibi, jam fata ſiniſtra
Incuſat ſecum, jam verba precantia fundit,
Sollicitatq; Deum precibus. Sopor alligat artus
Interea feſſos, & verba precantia ruupit.
Extemplo mœſto auxilium mirabile ſummi
Numinis adfertur. Præſens conſiſtit Atlantis
Ante oculos: Ligurumq;, inquit, fortiſſime,
ſalve,
Et mecum lætare diu. Tibi proſpera fata,
Et fortuna favent, & Rector maximus Orbis.
Ipſa tui nunquam poſui de pectore curam,
Nec dum etiam pono. Dubitas ſi credere, noſtros
Ecce tibi caſus varios, ſortesq; retexam.
Æquora jam crebræ per ſecula longa carinæ
Tranſierant: jamq; Europa, & dudum Africa,
turgens
Solibus, atq; Aſia inſignis luſtrata jacebat.
Indolui, fateor, non cognita ſola relinqui,
Hippotadenq; adii, ſubito qui flamine fauſto
Cecropio ereptas huc duxit littore claſſes.
Hinc vero poſtquam Deus aſpera bella peroſus,
Noſtrorum, ſævo perdendas fulmine terras
Concutiens, cœlum per vaſta tonitrua movit,
Atq; Noti, Boreæq; ciens immitia flabra
Neptuno immerſit partem telluris, & alta,
Æquora colluvie tonſis impervia fecit:
Crebra ſatis longo fluxerunt ſecula tractu,
Littora queis noſtra hæc gentes abſcondita cun-
ctæ

Neſcivere aliæ. Donec quoq; Punica vela
Non expectatis felicior Æolus Auſtris,
Nautasq; invitos (ſic pectora veſtra quid opten
Sæpe fugit) trepidosq;, ignotum ad littus adegi
Felices equidem, ſi munera tanta tuliſſent
Perpetua. At curæ nimis inſidioſa Vetuſtas
Humanæ, ah miſeris ſubduxit littora Pœnis.
Vix etenim hæc reduces patriæ rectoribus altis
Per quam animo læti referebant gaudia nautæ:
Et nova certatim viſuri littora cives,
Culturiq; etiam, ſpumas ſalis ære ruebant.
Cum mox Fama loquax, quæ viderat omnia, pan
dit,
Fictaq; cum veris conjungens, ſingula tollit,
Ut ſolet, in majus. Jam ſparſerat undiq;, terras
Ingentes, longèq; alio ſub ſole repoſtas
Inventas nuper Pœnis: queis Itala longe
Littora, & Etruſci concedant Tybridis undæ.
Quæ nimio nunquam bruma durante rigeſcant
Frigore, quas nulli lædant æſtâte calores.
Ver ubi perpetuum, flores, frumentaq; campis (95)
Ter, totiesq; anno renoventur in arbore frondes,
Mille alia adjungit. Quæ poſtquam infauſta Ve-
tuſtas
Audiit, & celſi vidit de culmine montis
Æquora Sidonias pulſare Atlantica tonſas:
Invidit rabioſa viris, & pectore prorſus
Indignata imo, crudeles concipit iras.
Triſtibus hinc flammata odiis hæc mente volutat.
Nunc meritos equidem fas eſt mihi rumpere que-
ſtus,
Poſt-

Poſtquam iterum terris reliquis ſe jungit Atlantis,
Siccine felici caſu pars tanta bonorum
Noſtrorum, nullis curis, nulloq; reperta
Sudore, æternos fundet mortalibus uſus?
Indignum facinus! Quæ te dementia vertit
Æole, quis vos Eure, Auſterq;, quis error adegit,
Indignusve furor, tanta hæc myſteria Pœnis
Detegere, & miſeram conceſſis pellere regnis?
Hæc ait: & lacrumis fœdas, & pulvere malas,
Unguibus oblongis lacerans, ululatibus implet
Omnia. Mox humeros nigranti condita nube,
Conſilii jam certa ſui, mea regna relinquit:
Et poſtquam Hippotadæ, & geminis convitia ventis
Dixit, ad armigeros mox Thracas, & arva recedit,
Qua canens Rhodope frigenteis verberat Arctos,
Atq; Hæmus contra glacialia culmina tollit.
Huc etenim vix jam cædendo feſſus, & ira,
Venerat, & faciem Mavors nudaverat ære,
Et terræ acclinis, fumanteis fuderat artus
Per glaciem, gelidasq; nives: ardore ſolutæ
Quæ fluitant, lymphisq; implent ſpumantibus Hebrum.
Huic illa improviſa. Mihi gens noxia dudum
Pænorum longo ſulcavit Nerea tractu,
Atq; Hiſpana ſuis implevit littora nautis: (96)
Occiduasq; domos, & nulli cognita regna
Hactenus, invenit, ductus monſtrante ſecundo
Hippotade. Hinc animi nimium crevere feroces,
Jamq; Orbi imperium intentant, & Tybridos undis

Tyr-

Tyrrhenisq; viris,multum tibi ſemper amatis
Aſpera bella movent. Gentem compeſce ferocem
Nunc igitur, populoq; tuo prodeſſe memento.
Annuit, & gelido Mavors deſcendit ab Hæmo,
Italiamq; petit. Juxta proſperrima Divum
Accedit manus, & ſcelerum deterima Pœnos
Turba petit,celſasq; intrat Carthaginis arces.
Dux Timor it: ſubito rectorum cordibus imis
Qui ſeſe inſpirat, populiq; in viſcera tranſit.
Hinc celeri curſu properant ad littora cives
Ignota, inventæq; petunt Atlantidos oras.
Atq; hinc Fama, metusq; Ducum compleverat aures,
Tyrrheno armatam pelago deſcendere claſſem,
Dilabiq; fuga cives. Hinc juſſa feruntur
Rectorum,ut redeant deſerta ad littora cives,
Et quicunq; iterum votis, vel puppibus oras
Reppetat occiduas, is pœnas ſanguine ſolvat.
Sic iterum inviſa tellus Atlantica nocte
Conditur, & deſerta infelix regna Vetuſtas
Occupat, & gaudens magna cervice triumphat.
Hanc tu iterum pelles: ſic vult Deus, optime,ſic vult,
Ipſaq; jam gelidas fugiens conceſſit ad Arctos,
Atq; gemit ſubjecta polo. Tu perge Columbe,
Nec curſus inhibe, certus non cedere duris,
Nec te ſæva vagæ moveat veſania turbæ.
Non reſtat mora longa tibi: quin accipe lætus,
Quæ promiſſa fero. Cum primum craſtina cœlum
Inficiet roſeos agitans Aurora jugales:

Grata

Grata tibi ante oculos tellus conſpecta jacebit.
Hæc ubi dicta dedit: læva quam forte gerebat
Ægida, ſublato nudam velamine monſtrat.
Hanc Deus ignipotens, Parcarum dicta ſecutus,
Totam fatidicis variaverat usq; figuris.
Cernitur heic longo tellus Atlantica tractu,
In partes diffiſſa duas: divergit in auſtrum
Altera, frigentes aſt altera verberat Arctos.
Utramq; in medio porrectam colligat Iſthmus,
Rupibus excelſis hinc atq; hinc vaſta coërcens
Æquora: (97) quæ ſparſæ diſtinguunt undiq; terræ,
Diverſiq; orbes. Mirans heic cuncta Columbus
Aſpicit, obtutuq; hæret defixus in uno:
Quoq; videt magis, atq; intentius omnia luſtrat,
Hoc magis inſolitæ miratur imaginis umbras.
Singula mox ergo inſpectat. nunc ſedulus herbas,
Et flores, noſtrisq; ignota animantia terris,
Fluminaq; herboſos inter labentia colles,
Undantesq; auro ripas: Nunc regia tecta,
Et raras urbes, atq; antra latentia luſtrat,
Arboreasq; domos. Nunc magna mole gigantes,
Horrendos ſtupet & penitus ſine veſte vagantes,
Et fœdos mores ſimul, & ſacra turpia damnat.
Dumq; adeo aſpectans oculos per ſingula verſat
Chriſtophorus, Divamq; attentis auribus audit,
Pandentem fines terrarum, & nomina prorſus
Horrida, barbaricas populi teſtantia mentes;
Et Guanahanæ monſtrantem littora, cujus
In portu feſſam poſſit demittere claſſem:

Ecce oritur ſubitum,& viſu mirabile monſtrum
Omnia commutant faciem: nova ſingula ſurgun
Et meliora quidem. Non frondea tecta videntur
Amplius,aut duris horrentia ſentibus antra:
Mænia proſiliunt, & celſis turribus urbes,
Et quondam vacuis emergunt oppida campis.
Quin & quæq; ſuis ſpatiis aſcripta videntur
Nomina, collucentq; auratis clara figuris,
Miratur nova tanta Ligur, repetitaq; luſtrat
Singula. Jam SERVATORI fæcunda dicata
GUANAHANA jacet. Videt hanc, ſparſasq; LU
CAJAS
Chriſtophorus, CARIBUMq; horrendos aſpici
orbes:
Inſula JOANNIS quas inter amæna videtur.
Hinc brevibus ſpaciis MINOR eſt HISPANIA
certans
Majori. Heic læto vernantes gramine campi,
Floriferisq; herbis, & dives aromate tellus,
Fluminaq;,& multis regio fæcunda metallis.
Hanc juxta tellus JACOBI nomine dicta,
CUBAq;, quæ quondam FERDINANDINA vo
cari
Maluit, & fulvis aurum permiſcet arenis.
Adſunt & reliquæ per cærula vaſta minores,
Copia quas ingens omnes numerare vetabat. (9
Hæc Ligur ut vidit: ſubito vaga lumina motu
Deflectit, qua læta ſecans ARGENTEUS amnis
Rura meat, geminoq; freto qua ſe æquora miſcet

Ind

ıdica Atlanteo: celebrataq; nomine tellus
ſAGALLANE tuo nivibus candentia profert
;ulmina perpetuis. Tum diræ littora linquit
;RASILIÆ,& variis errantes flexibus angues,
:t magis his ſævos homines, non ulla timentes
Numina, & humanis complentes carnibus ora.
\ſpicit & nimio dictam de frigore CHILEN,
:t ſtupet immiſſas ſtomachis impune ſagittas.(99)
Hinc patet in trinas diſtincta PERUVIA partes,
Et terræ pluviis pariter, nivibusq; carentes,
Et madidi montes, avibusq; loquacibus Andes
Culti, & ridiculis habitati Cercopithecis.
Inde POPAJANÆ fulvo loca grata metallo
Tranſit, GRANATAMq; NOVAM, vallemq; Smaragdis
Vernantem. Haud procul hinc GUAJANA videtur, & ingens
Flumen AMAZONIDUM, novaq; ANDALUSIA juxta
Apparet, VENETIq; alii, quos viſcera terræ
Aurea, quos ditant undantia frugibus arva.
Hæc ubi Chriſtophorus pervidit ſedulus: iſthmum
Tranſit, & Arctoas certus percurrere partes.
Quarum prima ſuas aurata VERAGUA gazas
Oſtentat, multasq; tenens GUATIMALA terras,
Et NOVA diverſis HISPANIA nota metallis,
Et ſegniq;, vagæq; habitata GALÆCIA genti,
Longaq; pacatum findens CALEFORNIA pontum,
Hinc variis dives poſita eſt NOVA MEXICO donis,
FLORIDAq;,& placido gaudens VIRGINIA cælo.

Inde

Inde novi BELGÆ degunt, aliiq; BRITANNI,
Et SCOTI, FRANCIQ; ſimul, CANADAMQ; côlen-
tes. (100)
Viderat hæc: & quæ ſe littora fata juberent
Viſere, quæ forti Pizarro, quæve Draconi,
Corteſioq; duci, & quæ ſervarent Americo, (101)
Aut aliis, DIVA audierat memorante Columbus,
His igitur miſſis, animo ulteriora requirit.
Hæc male ſublato velamine forte latebant:
Quod miſer erecta dum tentat tollere dextra,
Somnus abit ſubito, & cum ſomno Diva recedit.
Ille manum vigilans movet, atq; Atlantida primo
Quærit, & effigiem: toto ſed pectore ſomnus
Poſtquam abiit, vacuoq; videt ſua corpora lecto:
Exilit, & gaudens monitis, certusq; futuri,
Imperat ejecto fundum cognoſcere plumbo.
quod poſtquam multo extractum ſordeſcere limo
Senſit. Io ſecum, non hæc ſine numine viſa
Sunt noſtra, exclamat. Divinus pectora ſomnus
Inſedit. Tu quæſo Deus, tu vota ſecunda,
Hæc animo ingeminans, ſummam conſcendere
navim
Approperat: ſimul occiduas conſurgere nubes
Qua propior Ponto eſt aër, ſummosq; ceruchos
Aſpicit adverſa nutantes leniter aura,
Et ſenſim magis atque magis palleſcere mar-
mor. (102)
Jamq; animi vix eſt compos, dumq; aëra luſtrat
Sæpius, ecce vagæ perſtringunt lumina flammæ,

Et

Et creſcunt ſemper. Tum vero pectore toto
Gaudia percepit Ligur, Hiſpanumq; laceſſit,
Voce alta juvenem, juxta qui conſtitit: ecce,
Ecce, inquit, num me penitus mea lumina fallunt,
Dilecte, an verò flagrantem conſpicis ignem,
Haud procul hinc: digitoq; locumq;, ignemq; no-
tavit.
Quem poſtquam & juvenis viſum affirmavit, & ipſe,
Haud falſum ſenſit, jam ſe putat eſſe beatum,
Nec tamen usq; ſibi credens, oſtendere nautis
Ipſe vetat flammas: rabies ne ſæva reſurgat,
Et redeant diri eluſa ſpe forte furores,
Attamen interea demittere ſuppara juſſit,
Ne ſubito in ſicca naves ſiſtantur arena.
Jam Titan dubiam ſpargebat ab æquore lucem,
Horaq; poſt mediam proceſſerat altera noctem:
Cum quidam ex ſociis,(103)quem terras ſumma vi-
dendi
Cura fatigabat, malo deſpexit ab alto,
Et ſubitò: ô ſocii conclamat, cernite flammas,
Cernite, jam gratis cuncti ſiſtemur in oris.
Sic ait. Hinc juvenis profert Hiſpanus & ipſe
Viſa ſua. Extemplo vario certamine clamor
Nauticus exſurgit; pars hæc lætatur, at illa
Perturbata ſilet, motæ ſibi conſcia turbæ.
Nec dum etiam credunt; cunctiq; aſcendere ma-
lum
Approperant, certi hæc oculis accredere ſolis

Nun-

Nuncia. Conſpiciunt ergo, & conſpecta ſalutant
Littora: quæ ſenſim interea ſenſimq; propinquant,
Vixq; oculos implent mirantum. Hinc protinus omnes
Accedunt, laudantq; ducem, veniamq; precantur
Factorum. Imprimis ſceleris Rodericus iniqui
Ipſe petit ſupplex veniam, poſitoq; furore,
Promittit per cuncta fidem. Tunc ergo Columbus
Re vera lætam ſolvens in gaudia mentem,
Noluit hæc ulli comitum ploranda ſuorum
Gaudia: confeſſisq; ſcelus pœnamq; remittens
Felicem juſſit ventis ſubducere claſſem.
Eſt locus, in longo ad Boreæ convexa receſſu,
Qua curvum objectu laterum ſinuatur in arcum
Inſula, quaſſatis ſtatio bene fida carinis. (104)
Heic ſilet intactum ventis mare: namque minantes
In cœlum ſcopuli, & picea nemus imminet umbra.
Hos Ligur, hos intrat portus, & littora cymba
Grata petit, Chriſtoq; crucem locat arbore cæſa,
Atq; Hiſpanorum jungens inſignia Regum;
Procumbens ſupplex, attollit ad æthera palmas,
Optatumq; iſtas effundit in aëra voces.
Vicimus ô ſocii. En, magnum tranavimus æquor.
Venimus huc. Nemo poſthac mea facta refutet.
Hæc Hiſpanorum tellus addicta Monarchæ eſt.
O ſemper celebranda dies, Atlantidos oris

uæ tandem ſiſtis lætum! O Rex maxime rerum,
ui terram, & latum imperio moderaris Olympum,
ceaniq; undas, quas nunc pro munere tanto,
uas tibi ſufficiam dignas perſolvere grates,
ui noſtram in vaſto conſervaſti æquore puppim?
æc SERVATORIS nunc INSULA nomen habebit.
u porro ignota hæc qui nos ad littora tandem
uxiſti: his triſtes etiam defende tenebras
erpetuo, & ſi quas, ut ſpero, hæc littora gentes
orte tenent, tu flecte illas, ut nomina prompti
ccipiant, & rite colant tua, donec in omni
CHRISTUS adoretur Mundo. Sic, maxime rector,
ic me, ſic geminus coëat rurſum auſpice Mundus

F I N I S.

ANNOTATIONES.

1. Quattuor in partes.] *De ſuperficiei terrenæ di-viſione, quam variè varii tradidere, imprim-veteres, ſatis conſtat, & omnes ferè hac de re opinione-recenſet Paulus Merula, Coſmog. Part. 2. lib: 1. cap:1-Eam verò recentiores, ipſam rerum naturam ſecuti, o-ptimè, quantum ego ſentio, in quatuor partes diviſere-puta in Orbem veterem, ſub quo ſunt Europa, Aſia, &-Africa: in Americam, & binas Polares, adhuc fere i-gnotas.*

2. Tyriæ de nomine Nymphæ] *Inter Poëta-rum fabulas hæc notiſſima eſt : cujus jam meminit fa-bularum parens Batrachomyomachias verſ. 60. & qu-præ reliquis ſuſe eam exponit, Moſchus, Idyll. 2. Na-ratio facti hiſtorica extat apud Herod: l. 1. Palæphat-à Rege Tyrrhenorum Tauro raptam vult : alij à nav-forma, ſeu tutela, fabulam derivatam maluere, int-quos fuit Agatharcides in Europicis. Tempus facti in-dicat Euſebius in Chronico, & Sethus Calviſius, qui i-annum mundi 2560. reijcit.*

3. Himeridæ] *Europi Regis cujuſdam Europ-meminit Juſt: l. 7. c. 1. cui Euſtath: in Lycophrontem H-merum patrem tribuit. Stephanus, & Thuc: l. 2. ab-Europum Macedoniæ urbem dictam volunt*

4. Oceani voluit te filia d.] *Andron Tejus b-nas nupſiſſe Oceano Nymphas ſcriptum reliquit, qu-*

ru-

m una Europam, altera Aſiam, & Africam pepererit;
lem affirmat Scholiaſtes Apollonij l 2.
5. Teuto vocavit] Goropius Becanus deducit
Heer/id eſt excellens, & hoop/ſive multitudo, Hiero-
ypb. l. 1. p. 10. Idem aliam etiam denominationem aſ-
ri hujus terrarum partis l. 4. rer. Franc: pag. 104. &
0.
6. Condunt oblivia nocte] Hæc ſententia
ſt Herodoti l. 4.
7. Japeti,] Japetiæ commode dicitur ab Japeto,
ui primo partem hanc habitatam, patet, ex Gen: c. 10.
oſepho Antiq: Jud: l. 1. c. 7. Sulp: Sev: Hiſt: Sacræ l. 1.
6. horumq; commentatoribus, imprimis Pererio in
eneſin.
8. Celtarum nomine dici m.] Celtas Euro-
æos omnes dictos, & Celticam Europam dudum do-
uere veteres Geographi, præterq; illos Ariſt: in libello
le mundo, & de mirandis, Suidas, Porphyr: in antro
Nymph. &c.
9. Pulchro (ſeu puro, ſi mavis) creſcit pruden-
ia cœlo] Pro cœlo variare animorum humanorum
ndolem, vel experientia ſatis comprobat. Cauſas rei
peruit Hippocr. de aëre, aquis, & locis, & Galenus.
Proclus quoq; huc Platonem in Timæo, Critia, & Me-
nexeno reſpexiſſe vult, cum aërem Atticum ingeniis ac-
commodatiorem dicit. Licet aliter hæc interpretentur
Porphyrius, Jamblichus, Plotinus &c. qua de re agit
Marſil: Fic: Argum. in Critiam. Eandem varietatis
ngeniorum cauſam agnoſcunt Cic: l. 2. Nat: Deor: c. 6.

& 16. Seneca Ep: 51. &c. Cæl: Rodig: Lect: antiq. l. 18. c. 18. & 20. Jo. Baptiſt: Porta Phyſio: c. 9. Idem Vlpianu agnovit. l. 31. §. 20. ff. de Ædil: edicto. Vt & Politici Ariſt: l. 3. Pol: c. 14. & l. 7. c. 7. Ubi multa imprimis Piccartus addit. Machaviell: l. 5. de rep: c. 34. & alij. Omnes vero gentium hujus terræ varietates fere complexus eſt ſingulari hac de re libello, Chr: Beſoldus.

10. Japetus chara de conjuge d.) *Aſia hæ Oceani fuit filia Japeti conjux. Herod: in Melpomene Lycophron, & ſupra laudati.*

11. Nota palus d. reliquosq; virorum) *Ab Aſia pa lude dictam vult Stephanus: Virgil: Georg: 1. v. 384. & Servius alijq; in eum locũ. Nonnulli Aſium quendã virum afferunt, quem Manei Lydi filium vult Schol: Homeri Il 2. v. 480 Hippias quoq; apud Euſtath: Heroa quen dam Aſium memorat, cujus ſepulchrum in Lydia fuiſſe tradit Strabo l. 4. Joannes vero Antiochenus, apu Nat Com. l. 4. c. 6. Aſium, unde Aſiæ nomen, Philoſo phum fuiſſe, & Palladium fabricatum eſſe Trojanis, ſcri ptum reliquit.*

12. Rigore carentem Sic d. Gr.) *Quo* φρίκης, *id eſt, rigoris expers ſit. Feſtus.*

13. Ifricus) *Ifricum Arabiæ Regem fuiſſe, pri mumq; terras illas coluiſſe: unde etiamnum Ifricia Afri ca dicatur indigenis, Leo Afer annotavit.*

14. Afre tibi) *Afrum, unde Africæ nomen, He bræum, & ex Abrahæ poſteris fuiſſe, docet Joſephus An tiq. Jud: l. 1. c. 16. Herculis comitem Nicias, Græci*

Mytho

ythologi alij tradidere, quorum & quidam filium i-
ius fuiſſe addunt.

15. Deus æquoris alti fecit) De navium inven-
magna apud veteres lis fuit. Clemens l.1. Strom:c.7.
tlanti, Plin: l.7.c.5. Danaö id tribuit. Prometheus
lem inventum ſuum gloriatur apud Æſchylum, de quo
luretus Var: Lect: l.1.c.11. Tibullus l.2.El:7. Tyriis, &
lij Samothracibus, teſte Euſebio, de præparatione E-
angel. l.1. hunc honorem detulerunt. A quibus tamen
tiam diſſentit Draco Corcyræus, apud Athenæum l.15.
13. qui Jano defert hanc laudem, & Diod: Sic: l.6. qui
Jeptuno. Alij porro Minervam Jaſoni primum navi-
ium fabricatam tradunt, inter quos Ov: l.3. Triſt: El:
. Flaccus l.1. Argon. Quod tamen ſi temporis ratio-
em habere velis, falſitatis arguit Deucalionis, ſeu fa-
ula, ſeu hiſtoria. Qui ſi eſt Noachus noſter, omnino
ērum dixere veteres. Id autem volunt pleriq;, & o-
mnium princeps Pererius diſput: in Gen. c.6.

16. Mulier ſuperare viriles) De Semirami-
lis hac expeditione teſtantur Dicæarchus, Juſtin: l.1.c.2.
Oroſ. l.1. c.4. Auguſtinus de Civ: Dei l.18. c.2. & fuſe
admodum Diod: Sic: l.2. quorum fidem ſuſpectam face-
e videtur apud Strabonem l.15. Megaſthenes.

17. Rex P. Scythiæ quæ prima) Seſoſtris
hujus, qui Scbytis bellum intulit, & Colchis originem de-
dit, meminit Hiſtoriæ parens, in Euterpe, Diod. Sic: l.1.
num. 55. & ſeqq: Lucanus, Valer: Flaccus l.5. Argon:
verſ.418. ubi quædam annotat Alardus. Hunc eundem
cum Vexore Juſtini, l.1.c.1. el. l.2.c.3. cuj⁹ & Jornandes de

rebus Get. c.5. & 11. Oroſius l. 1.c.14. meminit, contr
Calviſium ſtatuunt Iſaacus Voßius, & Turnebus l.2. Ad
verſ.c.5.

18. Eudoxusq; ſimul,) De his navigationibu
agunt Strab. l.1. & 2. & Caſaubonus in notis ad eun
nec non Plin: l.2.c.67. : ex recentioribus vero Cl. Bar
thol: Moriſottus Hiſt. Orbis maritimi l.1. & Pontan
diſcuß: Hiſt: l.2.c.5.

19. Et Pœni huc venere duces) Quatuor præ
cipue gentes cognitam habuiſſe ante Columbum Ame
ricam videntur. I. Hebræi, ex loco illo de Ophyra, 1 Reg
c.9. et.2. Paral: c.8. ubi Hiſpaniolam intelligit Fr. Va
tablus, Peruviam Poſtellus, Ben. Arias Montanus, C
Goropius Becanus l.7 Hiſp: p.112. vid. Caſp. Varreri di
ſputationem de Ophira, Ortelium in voce Ophir & U
phas. &c.

II. Græci, & imprimis Athenienſes, ex Pla
tonis Critia, & Timæo, ſeu de Atlantide inſula, qu
non plane eſſe fabuloſa, & ex ipſius verbis patet, & in
terpretes omnes affirmant. Imprimis Proclus, qui e
Marcelli cujusdam Æthiopica Hiſtoria, hanc narratio
nem comprobavit. Vnde Marſil. Ficinus, in argumen
tis horum dialogorum, nimis ſtudioſos allegoriæ inter
pretes, ipſi Platoni, ſi eos audiret, deriſui futuros au
tumat.

III. Carthaginienſes, ut teſtatur Ariſt. πε
θαυμ. ἀκουσμ. & Diod. Sic: l.5.c.19. & 20.

IV. Romani ex M. Manilij l. 1. Aſtron. ver
302, Virgil: Æn: 6. v. 790. Sen. Medea A.2.v.378. Avi
t

,apud Sen. Rhetorem, Suaſor: 1. L. Marin: Sic: de re-
s Hiſpaniæ, lib. 19. Ex his autem Hebræorum, &
omanorum notitiam, levioribus, firmioribus ve-
Athenienſium, & Pænorum niti, facile patet. Quid
ero ſingulis inſit veri, doctiores judicent. De hoc autem
fficillimo argumento, qui occurrunt, præter Coſmo-
raphicorum, aut Geographicorum ſyſtematum ſcripto-
es, egere Ortelius in Theſauro, locis citatis, & in voce
tlantis. Joſeph. d. Acoſta Hiſtoire Naturelle des In-
les l. 1. Jo. Metellus Sequanus in Epiſtola ad Antonium
ugustinum: & Chr: Beſoldus, libello cui titulum fecit,
Collectanea de Orbe novo, ubi imbecilliora etiam argu-
nenta alia recenſentur.

20. Ligurem) Ortus fuit Columbus Cucurreo Genuenſis civitatis municipio. Majores vero ejus Placentiæ fuere nati, uti tradit imprimis Hier. Benzo. Hiſt. Novi Orbis l. 1. c. 14.

21. Non clara de gente h.) Diſſenſio eſt inter Hiſtoricos, de genere Columbi. Alij enim ignobilem prorſus, & patre aut piſcatore, aut textore natum volunt, inter quos P. Bizarrus Hiſt: Gen: l. 16. initio.

Alij è contrario ex nobili Piliſtrellorum familia ejus deducunt genus, inter quos eſt Hier: Benzo. l. 1. c. 14.

22. Celſis adverteret agmina muris) Factum hoc Anno Chriſti 1491. quo cæſis Mauris, d. 23. Jan. obſeſſa Granata eſt, à Ferdinando V. Caſtellæ Rege, uti docent Jo. Marian. l. 25. de rebus Hiſpaniæ, L. Marin. Siculus l. 20. c. 1. Carol. Verard. de expugnatione Granatæ, Anton. Nebriſ: dec: 2. aliiq;

23. Alcidæq; trucē d.gentē) *Hercules Mauro duxit in Africam, ſive illi Indi, ut docet Strabo l.ult: ſi ve Medi fuere, quod placet Saluſtio, in Bell: Jugurthi no De gentis vero hujus truculentia, innataq; diritate teſtatur Herodianus lib.3.*

24. Regna amittere rapta) *Anno enim ſalu tis noſtræ 1195. Aben Joſeph, Rex de Maroch, aſſumpti Numidis, & Mauris, in Hiſpaniam irruit, Grana tam, & Caſtellam occupavit, ut VVolffgangi Dreſchler Hiſtor. Arabum in anno dicto, & Zacuthi in anno He giræ 591. aliiq; narrant.*

25. Temere incepti) *Anno quippe Chr: 1481 Alhoacenus, Rex Maurorum, Aharam oppidum muni tum, Arundam inter & Aßidonem, nocturna invaſion occupavit, & hac ratione bello decennali Granatenſi & ſuorum exitio anſam præbuit, ut narrant autores n 22. laudati.*

26. Granatæ deſtruit arcem) *Anno redem ptionis noſtræ 1491. d. 25. Nov: dedita eſt Ferdinand per totum ferè annum obſeſſa Granata. Quam ſequent anno d.2. Jan. ingreſſus eſt, ut autores iidem comme morant.*

27. Clavam dextra gerit) *Americæ forma, ac habitus idem eſt, atq; incolarum ejus, eos autē maxima ex parte vaſti corporis, cutisq; candidæ, niſi qui coloribus eam diſſimularunt, fuiſſe, & capillos oblongos, ornatum plumeum, ſagittasq; cum arcubus (quos e corylis Vir ginianos habuiſſe, Jo. De Laet: l 3, c. 23. deſcr: utr: A-*

mer.

ner. teſtatur) & clavas portaſſe, paſſim apud earum rerum ſcriptores legitur.

28. Smaragdus) *Gemmæ in America quam plurimæ, & variæ inventæ ſuere, quas deſcribit Nicol. Monardes, apud Cluſium in exoticis l. 7. Præcipuæ vero, & pretio, & copia, Smaragdi, qui reperiuntur in Peruvia præcipue, & Granata, ac Braſilia, haud procul à promontorio S. Helenæ, uti patet ex P. Mart: dec: 3. c. 5. Petro Bertio, Jo. de Laet. deſcr: utr: Americ: & l. 1. c. 8. de Lap: & gemmis, ubi Americanos Smaragdos Scythicos ſuperare non raro affirmat.*

29. Thetidos baccæ) *Margaritas admodum larga copia ſuppeditat America, imprimis mare ad Cumanam, Pariam, & Cubaguam. Eas tamen præſtantia cedere orientalibus, docet Anſelmus Boëth: de Lap: & gemm. l. 2. c. 138.*

30. Pallam) *Veſtitum Peruvianorum deſcriptum reliquit Benzo l. 3. c. 2. P. Bertius, Jo. de Laet. deſcr.: l. 11. c. 21.*

31. feritate timendos) *Braſiliæ incolas crudelitatis, & feritatis plus quam belluinæ eſſe, fuſe docet Jo. Lerius Navigationis ſuæ cap. 14. & Petrus Bertius ex Jo. Petro Maffeio. mihi pag. 115. 106. ut & Caſpar Barlæus de rebus ſub Mauritio Principe in Braſilia geſtis pag. 22.*

32. Gargaphiis) *De fonte hoc ſcribit Herodotus l. 9. Pauſanias in Bæoticis, & Ov: Met. l. 3. v. 155.*

33. Cuſco, Mexico) *Harum urbium altera Mexicani regni metrópolis, quæ & Tuneſtitana dicta*

 eſt

eſt, fuit: altera vero Peruvianorum Ingarum, ſive Regū ſedes, quas deſcribunt P. Martyr: dec: 3. c. 7. & dec: 8. c. 2. Herrera. P. Ordonnez. aliiq; jam ſupra laudati.

34. Argenteus amnis) *Fluvius hic indigenis Paranaguazzu, & Parana, Hiſpanis Rio de la plata vocatus eſt: quoniam flumen hoc primo luſtrantes argenti aliquid, hactenus in America nondum viſi, accepere. Hinc & idem adjacenti regioni nomen datum eſt. Jo. de Laet. l. 14. c. 2. 3. & ſeqq. alijq; modo citati.*

35. Amazonidum) *Hiſpani quare hunc fluvium Rio de S. Juan de los Amazonas dixerint, & quomodo à fl. Marannon aliisq;, cum quibus ab Acoſta, & reliquis confunditur, ſecerni debeat, luculenter exponit Jo. de Laet l. 16. c. 9. & l. 17. c. 3.*

36. Potoſſus) *Mons Peruviæ, omniumq; totius Americæ clariſsimus, ob argenti fodinas ditiſsimas, Hiſpanis imprimis gratus: totus ruffi eſt coloris, & prolixe deſcribitur à Joſ: Acoſta, & aliis.*

37. Non mihi deficit aurum) *De auri in America abundantia, teſtes ſunt iidem autores, & præter eos Hugo Linſchotanus. Memorabile imprimis eſt, quod Ludovicus Nonius refert, Reges Hiſpaniæ edicto caviſſe, ut Hiſpaniæ aurifodinis parcatur, dum Americanæ aliquid largiantur. Ne ſcilicet occupatis in patria civibus, illis operæ deſint.*

38. Picturata in m. medicatur l.) *De Smaragdo diximus. Jaſpides vero etiam largiri Americam, & imprimis novam Hiſpaniam, multi teſtantur, & præ reliquis P. Martyr, dec: 3. c. 5. & Metellus in epiſtola.*

39. Bal-

39. Balſama] *De hujus balſami duplici genere ſcribunt Nicolaus Monardes, de ſimplicibus. Jo. Metellus. De Laet, l.1.c.4. l.5.c.2. l.8.c.15. l.10.c.21. Georgius Margrav. de Liebſtad in Hiſt. Naturali Braſiliæ.*

40. Veſtiti palmite colles) *Vites in variis Americæ regionibus ſponte natas, nullo in pretio apud incolas fuiſſe, qui & nulla eas cultura ſint dignati, paßim Hiſtorici teſtantur. In Virginia equidem abundantes admodum eas inventas eſſe, & arborum altißimarum ramos circumdediſſe, uvasq; ſatis largas, juxta domos imprimis barbarorum tuliſſe, unde vinum Britonico non abſimile factum ſit: Joannes Smidt refert, in deſcriptione Batavice edita, A. D. 1651. In eodem commentario & in nova Anglia vites, uvæq; repertæ memorantur. In nova Francia quoq; neglectas eas jacuiſſe, & Gallis inventas, optimum omphacium præbuiſſe. Jo. de Laet: l.2.c.19. autor eſt. Idem l.1.c.2. & l.5.c.1. & l.10. c.11. In Cuba, & nova Hiſpania alicubi, ut & in Peruvia vites pene neglectas, alioqui tamen ſatis fertiles Hiſpanis repertas prodit; addens, adeo illic deſides in quibusdam locis eſſe incolas, ut totos dies in terra proſtrati dormiendo tranſigant, vix ægre cibos ſponte natos colligere ſibi ſuſtinentes. Idem in nova Hiſpania, non æque, ac in Peruvia, uvas ad maturitatem pervenire ob pluvias, ex Acoſta refert l.5. c.1. Quin & terra ad fl. de la plata vites habet. Idem l.14. cap.5. & Chilenÿs non carere prorſus, Acoſta teſtatur. Quin, Jo. Lerius quoq; cap 9. navigationis ſuæ, ſpem propagandarum in Braſilia vitium nobis dedit. Earum quoq; meminit P.*

Mar-

Martyr: dec: 1. c. 3. & Georgius Marggravius de Liebſtadt l. 8. c. 8. Hiſt: nat: Braſiliæ ter, & quater quibusdam in locis eas matureſcere affirmat.

41. Invidiæq; dapes?) *Miris omnino cibis veſci ſolitos Americanos lectitamus. Quivirenſes adipem è feri arum ventre modo ereptum, & calidum etiamnum, avide admodum deglutiebant. Jo. de Laet: deſcr. l. 6. c. 17. Alii eodem teſte, carnibus adhuc crudis famem ſedabant, & ſanguine fumanti etiamnū ſitim reſtinguebant. Quin nonnullos, in bellum euntes, cibo deficiente, carbones comminutos, & arenam pultibus ſuis permiſcere ſolitos, idem auctor perſcripſit. Braſiliæ vero gentes gliribus, bufonibus, vermibus, ranis, aliarumq; rerum, haud minus ſpurcarum eſu delectatas, ſerpentes etiam feſtis diebus reſervaſſe, ex ejusdem l. 14. c. 2. & P. Martyre dec: 1. c. 2. &c. ac Metelli Sequani epiſtola, aliorumq; his de rebus commentariis diſcimus.*

42. noſtris ignis & unda ſufficiunt) *De Americæ plantis, præter alios Botanicos, multa refert Cluſius in exoticis: Chr. Acoſta de plantis Americæ, aliiq; à Cluſio latinitate donati. Tum etiam Gulielmus Piſo Medicinæ Braſilienſis l. 4. Georg: Marggr. de Liebſtad. Hiſt: Nat: Braſ: l. 1. 2. 3. Quibus addi poteſt Jo. de Laet: deſcriptio, ubi paßim multarum vires, iconibus additis explicantur. De modo autem illo curandi ægros, barbaris hiſce recepto, Joſ: Acoſta, & Jo: de Laet: l. 4. c. 14. & l. 5. c. 36. nonnulla annotarunt.*

43. Convellunt unguibus arva) *Hanc arandi rationem Metellus Sequanus, in epiſtola ſæpius laudata,*

lata, Americanorum quibusdam receptam fuiſſe teſtatur.

44. Scripturam ignotam) *Scripturæ, ſi excipias imagines Mexicanorum, & Quippos Peruanos, nullam penitus notitiam Americæ gentes habuere. Unde ſupra quam dici poteſt noſtrorum chartas loquentes, (ita epiſtolas vocitabant) ſtupuere: uti pluribus P. Martyr, dec: 3. c. 8. H. Benzo, aliiq; teſtantur.*

45. Nequeant digitos numerando excedere quinos,) *De hac Braſiliæ gente plane plumbea, nihilq; hominis habente, Joannes Stadenſis, pag. 122. Hiſtoriæ Antipodum Jo. Lud. Gothofredi, pluſcula refert.*

46. Nomadum de more vagantes c. a.) *Americanorum pleriq; antris, & gurguſtiis ſubterraneis latitarunt: aut plane ſejuncti, ſinguli cum uxoribus ſuis, & liberis: aut ita, ut antrum quodq; integram familiam contineret. In arborum quoq; altiſſimarum ramis latiſſimis domos ſuas, Auſtrino mari viciniores, ædificarunt, ut à Met. Sequ. Acoſta, P. Martyre, dec: 2. c. 4. H. Benzone l. 3. c. 17. aliisq; annotatum legimus. Sedes vero ſuas, pro animi lubitu, ſubinde inter alios Quivirenſes, accolæ Rio de la Plata, & Braſiliæ gentes Tapuyæ dictæ, mutarunt. Jo: de Laet: locis pluribus, Marggr. de Liebſtad l. 8*

47. Sine Principe degit) *Bene multas in America gentes repertas legimus, nullo plane politico imperio in civitatem collectas: niſi quod pleræq;, in bellum ituræ, quendam ſibi ex ſuis Ducem fecere, qui foris ſummam belli adminiſtraret. Eundem tamen, domum reverſi, illico abdicarunt. Inter hos populos imprimis commemoratos memi-*

memini Quivirenſes, novi Belgii, & terræ novæ incolas, necnon ad fretum Lemairium habitantes. Unde haud mirum, tantopere apud has gentes vitia invaluiſſe, ſiquidem verum eſt, quod Solon, apud Cic. in Bruto, & Stobæum, affirmat. Præmiis videlicet, & pœnis, civitatem contineri. Quorum duorum neceſſitatem jam ipſe Philoſophorum avus Plato agnovit, lib.5. de rep. & Iſocr. in Orat. Areopagitica, ac ea, quæ de laudibus Buſiridis inſcribitur. Idem ipſe Tullius, Orat. pro Roſc. Am: necnon Off. l.3 affirmat, qui & l.3. de Nat. Deor. ne domum quidem ſine his perſiſtere poſſe inquit. In quorum ſententiam certatim omnis recentiorum turba ivit: uti liquet ex Horolog. Princ. l.2. c.37. &c. Toloſ. l. 10. de rep cap.2. Lipſio Pol. l.2. c.12. Keckerm. Syſtem. Pol: l.1. c.16. Timpl: Syſt. Eth l.10. c.3. Q.16. & Pol. l.4. c.5. Q. 4. & ſeqq. Neq; enim privata ultione, ac talione, quæ ut apud omnes, qui publicis judiciis caruere, ita apud hos etiam in uſu fuit, civitatem conſervari poſſe, putandum eſt. Quippe, quæ neq; gravis ſatis eſt, omnem gentem lædentibus flagitiis: neq; æquitatis normam, quæ unice heic Philoſopho teſte, attendenda eſt, fere unquam ſequitur. Unde publicas pœnas, cum privatis commune nihil habere debere, jam Bodinus l.5. de rep. c.1. judicavit, &c.

48. Nudi vir mulierq; ſimul,) *Gentes Americæ fere nullæ veſtibus ante Hiſpanorum adventum uſæ ſunt, niſi quas frigora cogebant. Hinc nudi vixiſſe Cibolenſes leguntur, ut & Granatæ novæ, & inſularum in freto Magallanico incolæ: Item circa flumen Argenteum degentes, Chilenſes quoq;, & inſulam S. Trinitatis, &*

Cumanam habitantes. Veraguenſes præterea, & Braſiliæ indigenæ, aliiq́ꝫ complures, quorum fœminæ non pudoris, ſed ornatus gratia leviter tegebantur. Reliqui veſtes, etiam ultro ſibi ab advenis oblatas, ut induerent, nullo modo animum inducere potuerunt. Quemadmodum una cum Lerio c. 8. harum rerum ſcriptores alii teſtantur.

49. quos riſit Græcia mores.) *De Polygamia, Americanorum pleriſq́ꝫ recepta, deq́ꝫ nuptiis inceſtis, Regibus imprimis, & primoribus aulicorum Peruanorum frequentatis: ſicut & de communione uxorum, Novæ Franciæ imprimis gentibus, aliisq́ꝫ probata, ſatius hic tacere, quam cum faſtidio à memoratis auctoribus ſæpius tradita repetere.*

50. Fraudibus incauti cæduntur.) *Rarò pleroſq́ꝫ barbarorum manum cum hoſte aperto Marte conſeruiſſe: ſæpiſſime vero eundem nocturnis invaſionibus, variisq́ꝫ dolis, & armis venenatis, perdere ſolitos, præter alios, P. Martyr. dec. 3. c. 3. & dec. 4. c. 3. ſcriptum reliquit.*

51. Yinx,) *Fuit hæc ut Nat. Com. l. 6. c. 6. Suadelæ, ut vero Callimachus, apud Schol. Theocr. Idyll: 2. v. 17. refert, Echus filia. In avem à Junone, quod philtris Jovem tentaſſet, converſa fingitur, quæ alias etiam* σεισοπυγὶς, *Gazæ torquilla non inepte vocatur, teſte Voſſio, Inſtitut. Poët. l. 1. c. 3. Avem ipſam deſcriptam reliquit Ariſt: l. 2. Anim. c. 12. quam amores conciliare, Veneriq́ꝫ propterea ſacram, Pindarus Pyth. Od. 4. aliiq́ꝫ veterum docuere.*

52. Laniatos ventre recondunt) *De ſævi-*

tia

tia Americanorum in hoſtes, horrenda plane ſcriptores referunt Jo. Stadenſis imprimis Braſilienſium fœdas lanienas, & quomodo hoſtes captos occidere, è calvariis tropæa erigere, & ipſa cadavera comedere ſoliti ſint, fuſe commemorat, cumq; ipſo Lerius c.14. & 15. Alii aliorum facinora enarrant. Hinc igitur plane efferatis animis, & cædibus quotidianis aſſueti, hoſtibus tandem deficientibus, in ſuos ſævire cœperunt. Quod quidem tanta rabie factum eſt à Tlaſcalenſibus, ut & macella vendendis ſuorum carnibus erigerent, ſicuti cum aliis una Jo. de Laet. l. 15. c. 19. annotavit. Nec mitiores etiam Caribes Cajanæ, & VVayt aquaſes Braſiliæ fuiſſe, ex ejusdem l.12. c.10. & l. 15. c.4. diſcimus.

53. Quisquejam n. d.) *Ayti, & Quisqueja olim dicta fuit incolis inſula, quam poſtea Hiſpaniolam vocari Columbus voluit. Herrera, Bertius, &c.*

54. Caribum de gente) *Horum Caribum, vel ut aliis vocantur, Canibalum teterrima crudelitate, omnis harum gentium barbaria ſuperata eſt. Eam, vivis omnino coloribus depictam, cernere licet apud P. Martyrem, dec.1.c.1. & Dec.3.c.3. Ut & in navigatione Columbi, quam latinitate Archangelus Mariana donavit, hiſtoriæ vero Novi Orbis inſertam edidit Grynæus Baſil. A. 1555.*

55. Servenda macellis.) *De hac diritate, & horrenda plane, vixq; credenda in hominibus immanitate, ſatis ſuperius dictum habeo.*

56. Omnia rident numina,) *Deorum, quod fieri poſſe non putabat Vellejus, apud Cic. l.1. Nat. Deor.,*

anti-

nticipationem aut nullam, aut certe perexiguam, leræq;, proh dolor, Americæ gentes (ſiquidem vera no-s auctores tradidere) cum ab Hiſpanis primo adiren-ur, habuerunt. Præcipuæ autem harum, hæ, quantum nemini, fuere. Cubæ incolæ, Jo. de Laet. l. 2. c. 2. P. Martyr, dec. 1. c. 1. Terram novam inhabitantes, o. de Laet. l. 1. c. 12. Attingovautani novæ Franciæ, b. c. 13. Novi Belgij indigenæ. Ib. l. 3. c. 11. Jo. Smith. p. 2. ad fretum Lemairium poſiti. J. de Laet. l. 13. cap. 14. raſiliani. Id. l. 14. c. 2. Jo. Lerius. Georg. Marggr. de iebſtad, Hiſt. Nat. Braſ. l. 7. c. 11. Caſp. Barlæus de re-us ſub Mauritio ibi geſtis. Chilenſes præterea, teſte o. de Laet append. ad Hiſt. Nat. Braſ. Marggr. de Lieb-ad. c. 3. Cajanæ deniq; incolæ, qui ſolem, ac lunam a-imantia credentes, leviter citra aras tamen, & tem-la venerabantur. &c.

57. Prognatos ſemine Divos] *De Diis cete-orum variis, ac ridiculis, miroq; eorundem cultu, Acoſta, Benzo, Sequanus, & reliqui abunde multa nar-ant. Inter alia mirandum quam maxime eſt, tan-am torpedinem, tantamq; amentiam quorundam in-aſiſſe animos, ut aquam, ignem, plantas, tonitrua, e-uos, tormenta bellica, dæmones, & dilecta, aut me-uenda omnia, divino cultu proſequerentur. In quo-um adeo fatuorum hominum numerum, Peruani im-rimis, cum Virginianis una, & Floridanis referuntur à o. Laet. l. 3. c. 19. & l. 9. c. 1.*

58. Superant Buſiridis aras) *De ſacrificiis mi-is, & humanis: infantum nempe, hoſtium, & capti-*

 vorum,

vorum, quibus Mexicani infames maxime fuere, incre
dibilia commemorat præter Acoſtam, P. Martyr, dec.ſ
c.3. aliiq; qui hæc attigere.

59. Natorum funere patres] *Hoc de Peruani*
idem refert Acoſta. Apud quos quotiens nobilis unu
graviter decumberet, aut ſervorum, aut liberorum ali
quis Diis manibus mactabatur, adjectis precibus, ut hu
jus nece contenti, ægro ſanitatem reſtituerent.

60. Fructus ex patrum funere nati percip
ant.] *Hiſpanorum ſævitia in Americanos, ſatis not*
& ab omnibus, qui has res litteris conſignarunt, pe
ſcripta eſt, quorum dicta hic repetere, ſupervacaneu
puto. Inter alios tamen multi hac in re ſunt Sequanu
& Benzo. l.2.c.19. & l.3.c.5.&16. P. Martyr, &c.

61. Quibus impiger orbem luſtrans, exp
ſuit cunctis ſua vota,] *Credibile omnino eſt, ann*
aliquammultos elapſos eſſe, ex quo primum de qu
rendis hiſce terris conſilium Columbus cæpit, usq; du
adiit. Quippe tot Principibus fruſtra vota ſua aperu
& in ſola Ferdinandi V. aula annos VII integros co
ſumpſit, uti Bembus Hiſt. Ven. l.6. affirmat. Qua
quam ipſum non equidem tanto in ejus aula tempore
iſſe: ſed poſt acceptam a Rege Luſitaniæ repulſam, ub
oberraſſe, P. Bizarrus Hiſt. Gen. l. 16. ſcribat.

62, Curasq; ſuas, m. retexit,] *Patriæ pri*
ſuæ, Genuenſi civitati, dein Joanni Portugalliæ Re
& Henrico VII, qui Britanniæ imperabat; conſilia
indicavit: Gallorum quoq; Regem adiit, & magna
fere omnes, quos eo tempore honore, aut opibus emin

vi

idebat. *A nullo tamen horum exauditus eſt, niſi a* *Ferdinando. quod fuſius narrant Met. Sequ. P. Martyr dec. 1. c. 1. H. Benzo. l. 1. Jo. Mariana de rebus Hiſpaniæ l. 26. c. 3.*

63. Vetuſtas,] *Dea qualis Heſiodi* ἀχλὺς, ἀσπ. *verſ. 264.*

64. Quid pariat ventos,] *Inter virtutes Columbi juſtitia præcipue, & pietas deprædicantur. Ceteroqum nec a litteris alienus plane fuit. Matheſeως certe ſtudium eum attigiſſe, ſatis magno prænunciata Cubæ incolis Eclipſis argumento eſt. Neq; etiam, naturalis ſcientiæ expers fuerit oportet, ſi e ventis, ſtato anni tempore ab occidente flantibus, terram illic aliquam latitare collegit, uti P. Martyr: dec. 1. c. 1. Bertius in initio. aliiq; perſeverant.*

65. Magnetis n. vires detexit i. u.] *Magnetis converſio ſub initium ſeculi illius, quo America detecta eſt, primum patuit. Uti liquet, ex Jo. Cabei Philoſ. magn. Athan. Kircheri Arte magn. & Barthol. Keckerm. Probl. Naut. part. 2. probl. 7. qui multa de mirando hoc naturæ myſterio, & pyxidis, ut vocant, nauticæ uſu, & forma afferunt. Quam prolixe imprimis, & diligenter, Oſorius de rebus Eman. l. 1. deſcriptam reliquit. Varia vero circa ejus uſum monet P. de Medina l. 6. rei naut. c. 1.*

66. Faciet t. Cynthius annum,] *Anno Chr. ut ſuperius dictum* MCCCCXCII. *d. 2. Jan. Rex ingreſſus eſt Granatam ſibi deditam. Eodem Columbus ſolvit ab Hiſpania. Sive autem id factum ſit Cal. Septembr*

 ut,

ut præter Bembum l. c. & Navigationem Columbi ab Archang. Mariano verſam, ipſe Columbus in epiſtola ſua, ad Raphaelem Sanxium ſcripta teſtatur: ſive id in III. Non Aug. ut vult Bizarrus, & Mariana, ſive deniq; in exeuntem Auguſtum inciderit, quod Benzoni l. c. 6. placet: tempora parum diſtant.

67. Suo tellurem Americam a nomine dicet.] *Americus Veſputius, nobilis Florentinus, ſecutus Columbum, continentem Americæ, ita poſt a ſe dictæ detexit, teſte P. Bertio, Jo. Mariana l. 26. c. 3. de rebus Hiſpaniæ, aliisq;.*

68. Jucatan] *De hac peninſula, præter Herreram, Bertium, & P. Martyrem, multis egit Jo. de Laet l. 5. c. 26.*

69. Aromata prodit cetera] *De aromatibus Americæ, præter alios Nicol. Monardes Hiſt. Simplic. c. 25. & ſeqq. quædam annotavit.*

70. Volventes fluctibus aurum] *Cum omnis America, ut jam ſupra dictum, auro ſcatere perhibetur, tum imprimis Guaxaca vallis, in qua ſedem Atlantidis noſtræ poſitam volumus, nullos niſi auriferos fluvios habet. Herrer. p. 37. Jo. de Laet. l. 5. c. 20.*

71. Nullis minitantur vulnera telis.] *De animalibus Americæ propriis, imprimis Cluſius, Jo. de Laet, Gulielmus Piſo, Med. Braſ. l. ult. & Georg. Margg. de Liebſtad. multa annotarunt. Mirum vero apes quoq; ibidem aculeis plane deſtitutas inveniri.*

72. Cryſtallina tecta] *De Smaragdo equidem, & Jaſpide Americana, ſuperius dictum habeo. Alia*

ver-

ero inſuper gemmas hanc terram largiri auctores te-
antur. Imprimis amethyſtos quibusdam in locis re-
eriri, ex Herrera, P. Ordonn. & Jo. de Laet. l. 14. c. 1.
onſtat. Turcoides quoq; Chile fert, ut idem Laet.
. 2. c. 4. deſcriptionis ſuæ, & append. ad Marggr. de
aebſtad. c. 2. affirmat. De ſapphiris etiam, & chalce-
onis P. Mart. dec. 3. c. 5. & de cryſtallo Jo. de Laet
. 5. c. 20. & l. 16 c. 10. teſtes habeo.

73. Odoratis irrorant atria lymphis] Flo-
ibus delectari admodum Americanos, iisq;, ut & liquo-
ibus odoratis, templa ſua, feſtis imprimis diebus con-
bergere, auctor eſt Acoſta.

74. Aonidum genitrix,] Mnemoſyne. Ex ea
nim, & Jove, Muſas prognatas, Heſiodus, Orpheus,
lato, in Theæteto, & Critia, Athenæus l. 11. c. 10. &
auſanias in Bœoticis, veterumq; qui fabulas attigere
eliqui docent.

75. Gloriaq; ad ſeros quoq; perventura ne-
otes,] Multi poſt primam navigationem feliciter per-
ctam, Columbo honores, multa præmia à Ferdinando
unt conceſſa. Quippe & nobilitati Hiſpanicæ aſcri-
tus, & Don ut appellaretur, (quo illuſtres Hiſpanorum
itulo ſoli utuntur,) ei conceſſum eſt. Præterea Admi-
alis, ſive Thalaſſiarchæ Oceani Atlantici munus obti-
uit. Omnia hæc hæreditaria. Quin etiam menſa, &
ſu quotidiano ipſum Rex dignatus eſt, qui honor ſicubi
lias, certe in Hiſpania omnium ſummus reputatur. Fra-
er præterea Bartholomæus Hiſpaniolæ præfectus eſt: &
pſi inſuper Chriſtophoro omnium ex America proven-

tuum decimæ decretæ, uti locis citatis Mariana, Bizar
rus, & reliqui tradunt.

76. Magnum,] *Cognominatus eſt Ferdinan*
dus V. magnus, ob devictos Mauros, ut & Catholicu
ſummi Pontificis, & Patrum decreto. Quemadmodu
docent L. Mar. Siculus. l.25. de rebus Hiſp. Jo. Mar. Du
ardus Nonius Cenſ. 65. in Joſ. Teixeræ libr. de Reg
Portugalliæ origine &c.

77. Connubia donant Caſtellam,] *Ann*
nempe Chr. cIↄ CCCC LXXIV: Regnū Caſtellæ ad
ptus eſt, Henrico conjugis ſuæ Iſabellæ fratre defunct
In Arragoniæ deinde imperio patri ſucceſsit. A. Chri
M.CCCC.LXXIX. & poſt A. M D V. Friderico mortu
Regnum Neapolis, & Siciliæ ceteris conjunxit, quæ et
am ita juncta ad ſucceſſores ipſius Auſtriæ Archiduc
devoluta ſunt. uti pluribus ex Alonſi Lopez de Ha
Nobilitario genealogico: L. Marin de rebus Hiſp. l.1
Jo. Mar. l. 29. Æl. Ant. Nebriſs. Tarapha, Vaſæ
aliisq; diſcimus. Quomodo vero erepta ſibi olim repeti
rit, & reliquis adjecerit Ferdinandus, cum aliis
Mar. Sic. l. 20. c. 21. oſtendit.

78. Tot populis jam preſſa, oppreſſaq; nu
gens ſupplex devicta jacet,] *Mauri cum Saracen*
ejecti ſunt ex Hiſpania, DCCLXXX. circiter ann
poſt primum in eam ingreſſum. Quomodo aut
primo eam Saraceni, a Juliano, cujus in Africam leg
ti filiam Rex Rodericus vitiaverat, excitati invaſeri
& Rodericum in fugam actum occiderint, multis Ro
ricus Toletanus, Jo. Mar. l. 6. c. 21. & 27. Roderi
Sa

Sanctius Hiſt. Hiſp. Part. 2. c. 37. Ritius l. 2. Alſonſus a Carthagena c. 44. Vaſæus, Tarapha, aliiq; exponunt. Varia vero & antehac Maurorum ſemper fortuna fuit. Vexati ſunt a Pœnis, & imprimis Amilcare; a Romanis ſubacti ſunt poſt obitum Jubæ, qui eos donum populi Romani, ut ait Tacitus, acceperat. Hiſpaniam poſt, ut dictum, occuparunt. In qua a Gothis, & Hiſpanis vario marte ſæpe oppugnati, ab his tandem protriti, & ejecti ſunt, ut modo memorati auctores teſtantur. Inter reliquas clades, quas ante poſtremam illam ab Hiſpanorum Regibus accepere, celebris eſt, quam A. Chr. CIↃ CCC XLVI. *bini Alphonſi Caſtellæ alter, alter vero Luſitaniæ Rex unitis viribus ipſis intulere, uti narrant P. Æm. l. 9. Henr. Rebdorf. in anno dicto. Rod. Sanct. Part. 4. rex. Hiſp. c. 12. &c.*

79. Iſabella]. *Fuit hæc Joanis II. Regis Caſtellæ, & Legionis filia, Henrici IV. ſoror, cui & in regno ſucceſſit. Luc. Mar. l. 19. Nebriſ. dec. 1. & 2. Jo. Mar. aliiq; ſubinde memorati.*

80. Doctum p. i. S. animum] *Fuit hæc Iſabella mulier ſingularis exempli, & Regem non formæ tantum pulchritudine, ſed animi quoq; prudentia longe vicit. Confectis etiam in Hiſpania bellis, Grammaticæ, licet multis aliis negotiis, & gravioribus implicata, operam ſatis ſedulam dedit: tantumq; profecit, ut oratores, ſcriptoresq; latinos, quibus mire delectabatur, utcunq; intelligeret. Siquidem L. Mar. Siculo, qui l. 21. de rebus Hiſpaniæ hæc annotata reliquit, fides habenda eſt.*

81. Regi dilecta placebant] *Mendozium*

 hunc

hunc, & Quintovilium, purpuratos Columbi *tempor in aula* Ferdinandi, *ipſiq; eximie dilectos fuiſſe, & Co-lumbo auxiliatos eſſe,* [illegible]*arrus l.16.Hiſt.Gen.auctor eſt.*

82. Regina maritum admonet, & d. move a.M.] *Hoc ita accidiſſe, ex ſæpius laudatis hiſtoricis diſcimus.*

83. Hás Gallus detexit claſſe Betanchor.) *Fortunatarum inſularum etiam veteres meminere Geographi. Poëtæ vero, una cum ſuis principibus Homero Odyſſ.4.v.610. & Heſiodo* ἔργων *v.170. Elyſios ibi campos, & animarum beatarum ſedem poſuere. Eædem tamen poſtea, æque propemodū, ac Atlantis noſtra, latere cœperunt. Donec tandem per Betanchorem Gallum, ſub initium Joannis II. qui Anno Chr. M CCCC VI. ſub Catharina matre, & Ferdinando patruo tutoribus regnare cœpit, detectæ rurſus ſunt, de qua detectione pluribus P. Martyr. dec.1. c.1. Nebriſſ. dec.2.l.2.c.1. & H. Benzo in deſcriptione Canariarum egit.*

84. Rigidos conſtringere Cauros.) *Temperatas Zonas binas ſolummodo habitabiles eſſe, reliquas minus, omnis cum Ariſtotele erudita antiquitas perſuaſum habuit. Quid vero experientia poſteriores docuerit, ſimiliter jam innotuit, & auctores fere omnes teſtantur.*

85. Mittit certos ignoto à littore flatus) *Cauſas, quæ Columbum, ad quærendam tantis periculis terram novam permovere, diverſas afferunt auctores,*

Alij

Alij videlicet ipſi Columbo ſuam laudem relinquentes, triplicem annotarunt. Ajunt nempe Columbum navigationibus operam dantem, ventos anniverſarios ab occidente longo tempore ſpirantes animadvertiſſe, quos è terra oriri crediderit. Dein loca auctorum à nobis ſuperius adducta lectitaſſe: & deniq; ut erat acerrimi ingenii, non putaſſe improvidam usq; adeo naturam, ut tantum terræ ſpatium hominibus vacuum, iisq; ſuſtentandis ineptum eſſe velit. Et hæc quidem illi ſatis probabiliter. Non defuere tamen, qui decus hoc Columbo noſtro figmento quodam, de nauta Luſitano, ventis huc acto, qui cum noſtro ſermones habuerit, allato, ereptum, & Hiſpanis vindicatum voluere. Quorum Principes Fr. Lopez de Gomara, Jo. Mariana, & Metellus fuere. Qui quam minime veroſimilia contexuerint, dudum Hier. Benzo. l.1.c.6. cuivis ob oculos poſuit.

86. Quæq; exigit uſus cuncta dabo) *Egreſſus eſt è Gadibus Columbus, ut ipſe in epiſtola ſua, & præterea Martyr, Benzo, Metellus, & Bizarrus teſtantur, & ab Arch. Mariano verſa navigatio: repugnante licet Mariana l.26.c.3. Naves ei fuere tres, major una, duæ minores: ſocii CXX. Pecuniam, quæ ſeptendecim millium aureorum fuit, Ludovicus Sanctangelus regiarum rationum ſcriba Regi ſuppeditavit. Illius enim ſumptibus res peracta eſt, uti pluribus Jo. Mariana l.c. Metellus Sequanus, & reliqui affirmant.*

87. Fortunatis v. allabitur oris.) *Ad Gomaram Fortunatarum unam appuliſſe Columbum, ibiq; de ligno, & aqua, ſibi proſpexiſſe, Benzo. l.1.c.6. perſcripſit.*

 88. Ex-

88. Extra ſolis iter poſitas,) *Puta in altera, nobisq; oppoſito Hæmiſpherio. Poëtæ enim omnes, uti notum eſt, ſolem Oceano Indico ortum, Atlantico mergi dixere. Quod & vulgus credulum pro vero habuit. Unde ſtrepitum ſolis illabentis in mare accolis Oceani hujus audiri crediderunt: uti patet ex Gemini Iſagoge εἰς φαινόμενα, Strab. l. 3. Tac. de mor. Germ. c. 45. Lipſiiq;, & aliorum, in hunc locum commentariis.*

89. Inde inſula nomen habet) *Iſlandia, à glacie dicta, de cujus miris monſtris multa Peucerus, Agricola, Munſterus, Jac. Zieglerus, & oculatus teſtis Dithmarus Bleſkenius retulere. Quæ magna ex parte illic exiſtere negat Jonas Arngrimus Iſlandus.*

90. Catalaunia d. impia q. d. p.] *Catalauni, peſſima Hiſpaniæ gens, à Botero dicuntur natura eſſe vehementes, iracundi, laborum impatientes, latrociniis dediti, & factioſi.*

91. Cum fratre) *Bartholomæum enim fratrem, ſocium hujus itineris fuiſſe, Benzo, Martyr, & reliqui unanimi conſenſu teſtantur.*

92. Jam nos lux tertia portat, poſt decies trinas] *XXXIII. tantum dies ſe poſtquam à Gadibus ſolviſſet, navigaſſe, priusquam ad inſulas Americanas deveniret, ipſe Columbus in epiſtola ſæpius laudata teſtatur: cumq; ipſo P. Martyr, & reliqui contra Benzonem, & L. Marin. Sic. Dies vero ſeditionis hujus, & motus acerrimi, illum, quo tellurem primam conſpexere, proxime anteceſſit.*

93. Olim æquore merſa) *Diluvium hoc intellige,*

tellige, cujus in Critia, & Timæo, meminit Plato, & ab illo hæc edoctus Plin. l. 2. c. 90. Atq; huc etiam ſubobſcuram illam inundationis maximæ alicujus mentionem trahere poſſem, quam apud Americanorum complures Hiſpani invenere; niſi eam ad univerſale diluvium revocare mallem, cum reliquis, qui hæc narrarunt. Inter quos præcipui ſunt Jo. Lerius cap. 16. Jo. de Laet. l. 8. c. 11. deſcr. ſuæ, & annot. ad Marggravij de Liebſtadt Hiſt. Nat. Braſ. l. 3. c. 20.

94. Hiſpanam c. o. O. avaritiam, atq; incepta audacia culpet.) *Hiſpanos natura propenſos ad avaritiam Guicciardinus l. 16. Hiſtoriæ Ital. teſtatur. Quos tamen Boterus, neq; de acquirendis, neq; de conſervandis bonis magnopere ſollicitos eſſe affirmat. Eoſdem præterea animo parum quieto, ſemperq; magna agitanti eſſe, P. Martyr dec. 4. c. 1. Barclajus Ic. Anim. c. 7. aliiq; teſtantur.*

95. Frumentaq; campis ter. t. a. renoventur. t. a. f.] *In plerisq; Americæ regionibus, bis anno triticum noſtrum, & ipſorum etiam Mayzium maturitatem aſſequi, auctor eſt Jo. de Laet. l. 4. c 14. l. 5. c. 30. & l. 10. c. 21. In multis vero etiam locis ter idem fieri, l. 16. c. 10. ſcriptum reliquit. Idem l. 18. c. 12 in regionibus plerisq; Mayzium trimeſtri, in aliis XL. dierum etiam ſpatio matureſcere teſtatur. Uvas vero, quater in Braſilia, à ſole percoqui, & miteſcere, Georgius Marggravius de Liebſtadt, Hiſt. Nat. Braſ. l. 8. c. 8. annotatum reliquit.*

96. Hiſpana ſuis implevit littora nautis.]

Qui

Qui Gadiram urbem condidere, quæ nunc Cadiz, vel corrupte etiam Caliz appellatur. Olim Tarteſſus, & Cotenuſa dicta, uti liquet ex Hiſpania Lud. Nonij, cap. 9. & ſi antiquiores quæris, ex Rufi Feſti Avieni deſcr. Orbis, Plinio. l. 4. c. 22. & l. 5. c. 19. Curtio l. 4. c. 4: Vellejo Paterc. l. 1. c. 2, & ex Græcis Diod. Sic: l. 5. c. 20. & Strabone lib: 3. Incidit hæc res in Ann. Mundi. 2960. ſi Calviſij calculum non rejicimus.

97, Iſthmus, rupibus excelſis h.a.h. vaſta coercens æquora,] *Iſthmū hunc Acoſta fuſe ſatis deſcribit, quem VII. tantum milliaria latum fore putat, ſi anfractus nullus intercederet: cum tamen nunc propter montana, præruptaq; & ambagibus multis perplexa itinera, ultra XVIII. æſtimetur. Idem aliquos propterea, ut perfoderetur, Regi Hiſpaniarum perſuadere conatos memorat.*

98. Copia quas ingens omnes numerare vetabat.] *Perhibent enim auctores, qui his de rebus litteris aliqua mandarunt, ultra C. inſulas ſuis nominibus inſignitas, in Oceano hoc poſitas eſſe. Quod ſi nominibus etiamnum deſtitutas accenſere velis, CCC, & plures eas fore.*

99. Stupet immiſſas ſtomachis impune ſagittas.] *Enormi plane corporis proceritate fuiſſe oportet Chicam, regionem Chilenſibus adjunctam habitantes. Quippe qui Magallano ad ſe A. CH. M. D. LXXXVIII. adventanti, robur ſuum indicaturi, haſtas ſeſquicubitales, ad ſtomachi usq; fundum, citra nauſeam adegere, ſiquidem vera Bertius perſcripſit.*

pſit. Quæ relatio difficilius haud dubie fidem inveniret, niſi omnes fere Americæ incolas, paucis, quibus cœlum admodũ inſalubre, exceptis, proceriſſimos eſſe unanimi conſenſu, qui hæc litteris tradidere, confirmarent. Quippe & Floridanos, & Cinaloënſes, & Novæ Albionis, & Hiſpaniæ indigenas; quiq; trans Amazonum, & Argenteum flumen incolunt, ut & Braſilianos Septentrioni propiores, noſtros corporum vaſtitate longe ſuperaſſe, Jo. d Laet. aliiq; complures annotarunt. Huc etiam referendi ſuper fretum Magellanicum colentes. Qui Belgas ad ſe A. Chr. clↄ D XCIX. adventantes, confractis rupibus, & craſſiſſimarum arborum truncis, nullo negotio è terra evulſis abegere, Jo. de Laet. l. 13. c. 7. Verum hæc etiam omnia novitate, & mirabilitate vincit, quod Acoſta commemorat. In Peruvia videlicet, prope Cap. S. Helenæ, gigantes aliquot longe proceriſſimos olim fuiſſe, qui, ut incolæ ejus loci narrarunt, ob vitam probroſam admodum, à juvene quodam è cœlo delapſo ſint perempti. Idem quoq; Anno Chriſti M. D. LXXXIII. coſtas, atq; oſſa alia ſtupendæ magnitudinis, & dentes, digitos transverſos tres latitudine, quatuor vero longitudine æquantes, effoſos eſſe; & cum illo Bertius, Herrera, Sequanus, aliiq; memoriæ prodidere.

100. Canadamq; colentes.] De gentibus his omnibus, earumq; ditionibus, moribusq;, prolixos multi qui eo pervenere, commentarios edidere. E quibus notatu digniſſima quæq; excerpta ordine digeſſit Jo. de Laet. & inde Deſcriptionem ſuam Americæ utriusq; compoſuit.

101. Corteſioq; Duci,] *De Pizarro illo, qui Peruvianum, & Corteſio, qui Mexicanum Regnum detexit: ut & de Anglo illo Fr. Dracone, qui ad Auſtrum remota, & ad Magallanicum fretum ſita luſtravit, plura P. Martyr, Benzo, Jo: de Laet.* l.6.c.11. *& l.13. c.5. & complures alÿ annotarunt.*

102. Palleſcere marmor,] *Inter ſigna telluris appropinquantis, & quæ Columbo apparuiſſe diſerte affirmāt auctores, & quæ non, hæc potiſsimū referūtur, 1. Horizon nubilus, 2. Venti leviter ab occaſu, ſeu regione ubi terra ſita eſt, ſpirantes, 3. Bolus limoſa, & 4. aqua palleſcens, uti liquet ex P. Martyris, Benzonisq; locis ſuperius laudatis, & Jo. de Laet.* l.13.c.11.

103 Quidam ex ſociis,] *Nautam hunc Lepienſem fuiſſe, cumq; ſperatum, pro fauſto viſæ telluris nuntio præmium haud accepiſſet: in Africam abÿſſe, & Chriſti fidem exuiſſe, H. Benzo.* l.1.c.6.*refert.*

104. Statio bene fida carinis,) *Portum hunc una cum inſula deſcripſit optime Jo. de Laet.* l.1.*cap.6. Reliqua hujus navigationis, P. Martyr, H. Benzo, alÿq; ſæpius citati exponunt.*

SEd & obſervationum qualiumcunq; finem hic facio. Quæ fortaſſis etiam nimiæ forent, ſi eſſent longe pauciores: imo ſi ſaltim aliquæ. Cum autem omnia hæc non niſi mei exercendi cauſa tentata ſint, & ſcripta: vel eo nomine veniam mihi datum iri confido. Quod ſi

ſi commendationem meæ voluntatis, meorumq; conatuum etiam aliquam hinc aufferre poſſem: operæ profecto pretium me feciſſe crederem. Id vero ſi negatur, Euripidem ſaltim (*Hippol. verſ.* 118.) aut non abſimiles judices optabo: qui cum illo una ita cenſeant.

Χρὴ δὲ συγγνώμην ἔχειν,
Εἴ τις γὰρ ἥβης σπλάγχνον ἔντονον φέρων,
Μάταια βάζει.

FINIS.

0466

ERRATA.

Poſt n. 16. v. 2. l. Rex P. S. quæ. n. 38. picturata in m. medcia-tur. n. 49. v. 6. fera. n. 56. v. 4. feros. n. 59. v. 4. ultores. n. 60. v. 1. numina. n. 69. referentia. n. 82. v, 20. etiam. n. 84. v. 10. Cynthius n. 89. v. 60. illorum. n. 93, v. 7. utq;. 97. v. 1, hæc. In annotationibus. n. 55. l. ſervanda.

J659 c
P697a

H T